

ÅRSMELDING 2019

Foto: Jon Gunnar Henriksen

**GAUSDAL
KOMMUNE**

Innhold

Forord.....	3
Medarbeiderne	4
Nærvær.....	4
Årsverk og ansatte.....	5
Politiske saker.....	6
Internkontroll og etikk	8
Likestilling	13
Kommunens planområder.....	14
Administrative fellestjenester	14
Næring og miljø	17
Skole	20
Barnehage	23
Kultur og fritid	25
Teknisk drift.....	28
Bygg/eiendom/areal.....	30
Interkommunale samarbeid.....	32
Barn og familie	34
Sosiale tjenester og sysselsetting.....	36
Helse	39
Omsorg	43
Generelle utgifter og inntekter	46
KOSTRA-analyse per planområde	47
Administrative fellestjenester.....	47
Næring og miljø	48
Skole	48
Barnehage.....	50
Kultur og fritid.....	51
Teknisk drift	53
Bygg/eiendom/areal	54
Interkommunale samarbeid	56
Barn og familie.....	56
Sosiale tjenester og sysselsetting	58
Helse	60
Omsorg	62
Generelle utgifter og inntekter.....	64

Forord

Her er årsmeldingen for Gausdal kommune for 2019. Årsregnskap og årsberetning er dokumenter kommunene etter kommuneloven må utarbeide årlig. I tillegg utarbeider vi i Gausdal kommune en årsmelding.

Årsmeldingen går igjennom hva kommunen har fått til innenfor de økonomiske rammene, og i forhold til mål som er satt. Temaene som er berørt er både det politiske arbeidet, kommunen som samfunnsutvikler, tjenestene kommunen leverer og medarbeiderperspektivet. Årsmeldingen har fokus på læring og forbedring, og brukes som grunnlag for dialog om status, utfordringer og behov for endringer.

Regnskapet for 2019 viser et resultat på 11,7 mill. kr bedre enn budsjettet. Dette kan i hovedsak tilskrives stor økning i skatteinntektene helt på slutten av året og utdeling av ekstra utbytte fra LGE (Lillehammer og Gausdal Energiverk Holding AS). Det har også vært arbeidet godt med økonomistyringen i planområdene.

Rannveig Mogren

Kommunedirektør

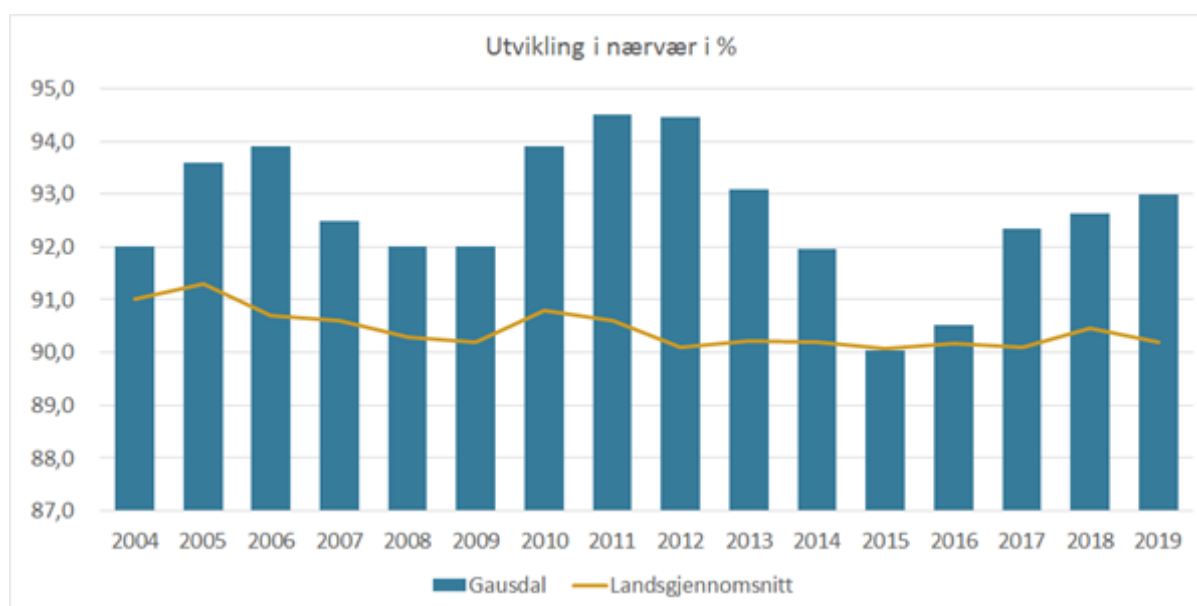
Medarbeiderne

Nærvær

Tallgrunnlaget er hentet fra innrapporteringen fra kommuner og fylker til KS. Tallene er for perioden 4. kvartal 2018 - 3. kvartal 2019. På det enkelte planområde gjelder tallene for kalenderåret 2019.

Det er viktig å merke seg at KS tar utgangspunkt i et litt annet tallgrunnlag enn det som kommunen selv bruker. Blant annet tar ikke KS med seg ansatte som ikke har arbeidet hele året. De tall som kommunen bruker i sin rapportering til kommunestyret tar med seg samtlige av kommunens ansatte, både fast ansatte, vikarer og engasjementstillinger. Det vil derfor være noe avvik mellom de nærværstall som kommunen bruker og det som framgår av KS sin statistikk.

Den negative utviklingen i nærværet siden 2011/2012 snudde i 2017, og trenden opprettholdes i 2018 og 2019. Det er svært gledelig. Nærværet i Gausdal er for 2019 bedre enn landsnittet. Nærværet og sykefraværet følges tett opp sammen med de ansatte.

Overtid

Kommunens utgifter til overtid per 31.12.2019 sammenholdt med fjoråret viser en samlet økning på ca. 0,65 mill. kroner. Det er en reduksjon i planområde 6 på ca. 25 %. Det er en markant økning i planområdene 11 og 12. Økningen i planområde 11 er i sin helhet knyttet til ressurskrevende tjenester. I planområde 12 er økningen på 15 % siden forrige år jamt fordelt mellom hjemme- og institusjonsbaserte tjenester.

Tallene i tabellen gjelder utbetalt overtidsgodtgjøring i hele 1000 kr for det enkelte planområde.

Planområde	2016	2017	2018 2019
Omsorg	1 512	2 160	1 760 2012
Helse	657	893	967 1427
Teknisk drift	250	262	293 219

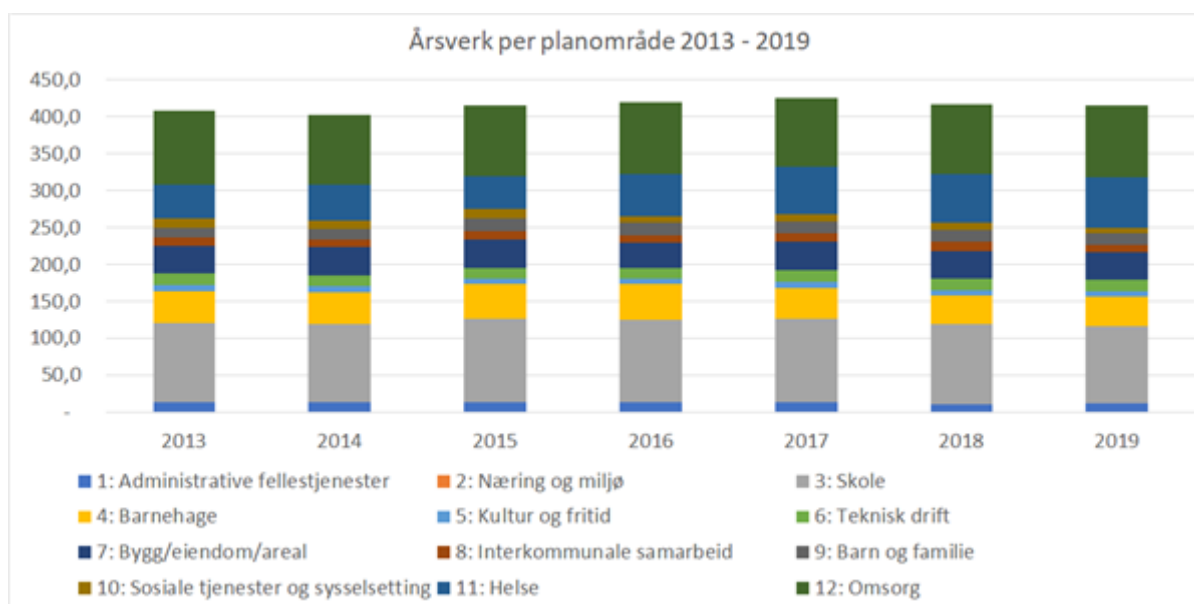
Årsmelding 2019

Barnehage	30	34	24	19
Bygg/eiendom/areal	6	41	20	21
Barn og familie	1	12	10	1
Skole	4	52	-	0
Sosiale tjenester og sysselsetting	3	-	-	0
Administrative fellestjenester	-	32	-	32
Totalsum	2 463	3 485	3 074	3731

Årsverk og ansatte

Planområde:	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1: Administrative fellestjenester	13,8	13,0	13,0	13,8	13,8	11,4	12,5
2: Næring og miljø	0,5	0,5	1,2	0,2	-	0,1	-
3: Skole	106,4	105,9	112,9	110,8	113,5	108,6	103,8
4: Barnehage	42,9	43,1	46,7	48,9	41,3	38,2	40,1
5: Kultur og fritid	8,4	8,5	7,3	7,8	7,5	7,6	8,0
6: Teknisk drift	16,1	14,1	14,7	13,7	16,5	15,8	15,0
7: Bygg/eiendom/areal	37,7	38,7	38,3	34,2	37,9	37,0	36,8
8: Interkommunale samarbeid	10,5	9,9	11,1	10,8	11,5	12,6	11,1
9: Barn og familie	13,6	14,9	17,6	16,9	16,7	16,0	15,2
10: Sosiale tjenester og sysselsetting	12,2	11,7	13,0	9,0	9,9	9,1	7,1
11: Helse	46,9	47,8	43,9	55,8	64,5	65,5	68,8
12: Omsorg	98,8	94,4	96,4	97,6	92,0	95,4	96,9
Sum årsverk	407,7	402,4	420,6	419,1	425,1	417,1	415,2
Sum ansatte i Gausdal kommune	519	509	525	524	531	529	516

I tallene inngår fast ansatte ved utlønning per desember måned for hvert av årene. Det er dermed ikke nivå på gjennomsnittlig antall ansatte eller årsverk for året som sådan.

Politiske saker

Kommunen er en politisk styrt virksomhet med en kompleks oppgaveportefølje. Kommunen skal gi innbyggerne velferdstjenester, være en myndighetsutøver, være en planleggings- og utviklingsaktør i samfunnsbyggingen og ivareta og utvikle lokaldemokratiet. Kommunen er også den største arbeidsgiveren.

Antall saker som ble behandlet i noen av de politiske organene i 2019:

Planutvalget:	66 saker
Formannskapet:	98 saker
Kommunestyret:	142 saker

I 2019 ble det avholdt kommunevalg. Dette medførte at Hans Oddvar Høistad (AP) overleverte ordførerklubba til Anette Musdalslien (SP). Kommunestyret har følgende sammensetning etter valget:

Posisjonen består av Senterpartiet (10 repr.), Tverrpolitisk fellesliste for Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre (1 repr.) samt Miljøpartiet De Grønne (1 repr.).

I opposisjon sitter Arbeiderpartiet (9 repr.) og Bygdalista (2 repr.).

Det ble gjennomført konstituering av kommunestyret samt valg til de ulike politiske råd og utvalg. Det er fattet vedtak knyttet til politisk organisering. Det er også vedtatt reglement og arbeidsvilkår for folkevalgte organer 2019-2023, samt av organisering / reglement for ungdomsrådet og rådet for personer med funksjonsnedsettelse.

2019 – øvrige større saker fra kommunestyret.

- Sammenslåing av Eidsiva Energi AS og Hafslund E-Co AS
- Samarbeidsavtale mellom Gausdal kommune og Sykehuset Innlandet HF
- Revidert samarbeidsavtale om felles landbrukskontor i Lillehammerregionen
- Detaljregulering OTG (Olav Thon gruppen) Skeikampen, klage
- Detaljreguleringsplan Kjoslia 1 - omgjøring av vedtak
- Områderegulering Segalstad bru - klage
- Detaljregulering for Veslesetervegen 592 - Austlid seter -sluttbehandling
- Utbyggingsavtale Austlid seter
- Eiendomsskatt: Valg av modell
- Temaplan barn og unge
- Kommuneplanens arealdel 2019-2030, førstegangsbehandling for utleggelse til høring og offentlig ettersyn
- Ny/fornyhet strategi for interkommunalt samarbeid
- Handlingsplan til strategi for interkommunalt samarbeid
- Etablering av interkommunalt FACT-team; kommunene og spesialisthelsetjenesten arbeider sammen med innbyggere som har sammensatte utfordringer innen psykisk helse og rus i deres hjem og nærmiljø
- Revisjon av kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse
- Revisjonsrapport "Forvaltning av pasientmidler"
- Forvaltningsrevisjonsrapport "Individuelle planer - kommunal psykiatri og rusarbeid"
- Omlegging av rabattsystemet i igangsatte bompengeprosjekter i Oppland, ny behandling
- Søknad om tilskudd til TV-prosjektet "Fjols til fjells"
- Søknad om fortsatt status som nasjonalparkkommune og implementering av merkevaren "Norges Nasjonalparker"
- Økt låneramme startlån 2019
- Veteranplan 2019-2023
- Dialogprosessen 2019-2023
- Fremtidens helse- og omsorgstjenester - fase 1 i utredningen: Kunnskapsgrunnlaget
- Bosetting - kommunens vedtak
- Fastsetting av priser for kommunale boligtomter
- Utredning: løsning av fremtidige kapasitetsutfordringer ved Follebu skole
- Innkjøpsstrategi
- Innkjøpsreglement for Gausdal kommune
- Revisjon av forskrift om båndtvang for hund
- Søknad om status som typisk turiststed for Svatsum
- Kvalitetsmelding for grunnskolen
- Regnskap, årsberetning og årsmelding for 2018
- Tertialrapport 1 og 2 for 2019

Kommunestyret har også gitt høringsuttalelser i flere saker, som for eksempel:

- Forslag til grenseregulering av namsdistrikt i Innlandet Politidistrikt
- Felles areal- og transportstrategi for Mjøsbyen
- Ny fjellov
- Lokal inntaks- og formidlingsforskrift for Innlandet fylkeskommune
- Partnerskapsmodell i Innlandet fylke
- Forslag til endringer i ny barnehagelov
- Utkast til samarbeidsavtale mellom Gudbrandsdalstinget og Høgskolen i Innlandet

- Endring i rovviltforvaltningen

Kommunestyret hadde flere orienteringer i løpet av året. Mange av dem ga en oversikt over tjenestene som kommunen leverer. I tillegg har det vært orienteringer fra eksterne aktører, som Visit Lillehammer om Snowball. Her er noen av orienteringene som ble gitt i 2019:

- Om frivillig arbeid,
- Regionalt arbeid med ROS-analyse
- Detaljregulering på Skei
- Politisk organisering
- Vann og avløp
- Historien om Snowball, status og veien videre
- Kommuneplanens arealdel
- Utredning om fremtidens helse- og omsorgstjenester
- Skoleskyss
- Tildeling av tjenester, inkludert sykehjem og hjemmetjenester
- Om nærværarbeid
- Eiendomsskatt
- Informasjon om status vedrørende regulering og salg av Myra og Engjom

Internkontroll og etikk

Etter kommuneloven skal det i årsberetningen redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten. Vi har et kapittel om internkontroll i årsmeldingen også.

Det er en ny ordlyd om internkontroll i **ny kommunelov** av 2019:

«§ 25-2. Rapportering til kommunestyret og fylkestinget om internkontroll og statlig tilsyn

Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret og fylkestinget om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.»

Vi legger med dette denne rapporteringen inn i årsberetning og årsmelding. I tillegg fortsetter vi rapportering om internkontroll i tertialrapport 1 og 2, som også behandles i kommunestyret.

Vi definerer internkontroll som systematiske tiltak som sikrer at virksomhetens aktiviteter

- planlegges
- organiseres
- utføres
- vedlikeholdes

i samsvar med krav i lov eller forskrift.

Vi arbeider etter mottoet **godt nok**, i og med at det må være en balanse mellom tjenesteyting og systemfokus/dokumentasjon (administrative oppgaver). Vi arbeider for å skape en kultur for fornying,

forenkling og forbedring. Ledelse er viktig, og lederansvaret går også fram av lov og forskrift. Det handler om tilrettelegging, organisering, opplæring, gjennomføring og oppfølging.

Internkontrollen har fire fokusområder:

Tjenesteytingen / kjerneoppgavene og støtteprosessene	= brukerne
Personalet, HMS (helse, miljø og sikkerhet)	= medarbeiderne
Samfunnssikkerhet og beredskap	= verdiene i samfunnet
Økonomi og finansforvaltning	= økonomistyring

Dokumenter som må være på plass for å ha en **sektorovergripende internkontroll** er:

- Delegeringsreglementet fra kommunestyret til kommunedirektør
- Administrative fullmakter fra kommunedirektør
- Økonomireglementet/-håndboken
- Finans- og gjeldsreglementet
- Anskaffelsesreglementet
- Personalreglementer/personalhåndbok
- Etske retningslinjer
- Lederavtaler
- Helse, miljø og sikkerhet - internkontroll
- Kriseplanlegging og beredskap
- Rutiner for systematisk avvikshåndtering
- Strategisk kompetansestyring
- Arkivplan
- Informasjonssikkerhet og personvern
- Oversikt over avtaler

Dokumentene er i hovedsak oppdatert. Delegeringsreglementet skal behandles første året i ny kommunestyreperiode. Denne saken kommer høsten 2020.

Det er mange egenkontroll- og internkontrollaktiviteter i løpet av et år. De som gjelder tjenestene er omtalt under hvert enkelt planområde.

Her er noen av de større på systemnivå – felles Gausdal kommune – i 2019:

1. Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for kommunene Gausdal – Lillehammer – Øyer.
  - Behandlet i kommunestyret i Gausdal 12. februar 2019.
2. Oppfølging av politiske vedtak – sak til kommunestyret mars, juni og september.
3. Rapportering i henhold til finans- og gjeldsreglementet, i kommunestyret i mars, juni og september.
4. Internkontrolldagen januar 2019 – årlig temadag for ledere og avdelingsledere. Her var fokus:
  - Retningslinjer for vold og trusler, - med fokus på risikovurdering
  - Informasjonssikkerhet og personvern – status og utfordringer
  - Arbeid med planområdets/enhetens handlingsplan for internkontroll 2019.
5. Det er satt inn en større arbeidsinnsats for å få lagt aktuelle dokumenter, prosedyrer og rutiner inn i kommunens kvalitetssystem 4human TQM. Avvikshåndtering innen helse og omsorg er nå etablert i TQM. Dette erstatter de papirbaserte rutinene.
6. Det arbeides fortløpende med å forbedre og effektivisere pasientforløpene i helse og omsorg ved hjelp av Lean-/tjenestedesign-metodikk.
7. Oppdatering av telefonreglementet.
8. Sertifisering som trafiksikker kommune.

Årsmelding 2019

9. Innkjøpsstrategi er vedtatt i kommunestyret, og nye rutiner er oppdatert.
10. Kvalitetsmelding grunnskole i kommunestyret i oktober.
11. Videreutvikling av Framsikt.
12. Ledelse og lederutvikling; ledermøter og styrkebasert tilnærming.
13. Prosess for handlings- og økonomiplan er vedtatt i kommunestyret.

Statlige tilsyn

I 2019 ble det gjennomført tre tilsyn av Fylkesmannen og ett tilsyn av Arbeidstilsynet.

Myndighet	FYLKESMANNEN	2. og 7. mai 2019
Enhet/avd.	Gausdal kommune	
Tilsyn med kommunal beredskap og helseberedskap i Gausdal kommune.		
Målet med tilsynet var å undersøke om Gausdal kommunes arbeid med kommunal beredskap og helseberedskap er i samsvar med kravene til kommunal beredskapsplikt og kommunal helseberedskap.		
Fylkesmannen ville undersøke om kommunen i tråd med kravene i lov og forskrift hadde:		
Tema	<ul style="list-style-type: none"> • En beredskapsplanlegging som bygger på risiko- og sårbarhetsanalyser av uønskede hendelser som kan inntreffe i egen kommune. • En forberedt kriseorganisasjon for håndtering av uønskede hendelser, herunder;<ul style="list-style-type: none"> ○ en forberedt kriseledelse ○ en kriseorganisasjon som kjenner egne beredskapsplaner ○ om kommunen har sikker informasjonsstyring og plan for krisekommunikasjon ○ om alle som har en rolle i beredskapen har fått opplæring ○ om beredskapen er øvet, evaluert og oppdatert.	
<hr/>		
Resultat	<u>Avvik 1</u> <p>Gausdal kommune har ikke lagt risiko- og sårbarhetsanalyser til grunn for sin beredskapsplanlegging.</p>	
	<u>Avvik 2</u> <p>Gausdal kommune har ikke tilstrekkelig avklarte ansvarsforhold, fullmakter og oppgaver i sin kriseorganisasjon. (<i>Knyttet til kommuneoverlegens rolle</i>).</p>	
<hr/>		
Lukking / tilbake-melding	Kommunens oppfølging av rapporten: <ol style="list-style-type: none"> 1. Handlingsplan for ROS. Siden helhetlig ROS ble utarbeidet i samarbeid med Lillehammer og Øyer kommuner, var det naturlig å samarbeide med dem om deler av plan for oppfølging. 2. Gjennomgang av helse- og sosial beredskapsplanen inkl. ROS er utført. 3. Gjennomgang av beredskapsplanen inkludert ansvarsforhold er utført.	
<hr/>		
Myndighet	FYLKESMANNEN	27. - 28. mai 2019
Enhet/avd.	Helse og mestring, hjemmetjenesten inkl. bofellesskap	

Tildeling og evaluering av tjenester til eldre.

Tema	<ul style="list-style-type: none"> • Om kommunen sikrer at saker om helsetjenester i hjemmet og institusjonsopphold er tilstrekkelig opplyst. • Om kommunen sikrer brukermedvirkning i saker om helsetjenester i hjemmet og institusjonsopphold. • Om kommunen sikrer nødvendig samhandling med øvrige deler av helse- og omsorgstjenesten ved vurdering av behovet for helsetjenester i hjemmet og institusjonsopphold.
------	---

Resultat	«Det ble ikke avdekket lovbrudd under tilsynet. Tilsynet er derfor avsluttet.»
----------	--

Myndighet	ARBEIDSTILSYNET	28. august 2019
-----------	------------------------	-----------------

Enhet/avd.	Helse og mestring, hjemmetjenesten
------------	------------------------------------

Om virksomheten følger arbeidsmiljølovens krav for å forebygge arbeidsrelatert sykdom og skade

Tema	<ul style="list-style-type: none"> • HMS-opplæring. • Ledelse og medvirkning, samarbeid med verneombud og tillitsvalgte. • Systematisk HMS-arbeid: kartlegging, risikovurdering, tiltak, rutiner og avvikshåndtering knyttet til organisatorisk, ergonomisk og psykososialt arbeidsmiljø. • Informasjon og opplæring knyttet til relevante risikoforhold. • Bruk av bedriftshelsetjenesten.
------	--

Pålegg 1: HMS-rutine – avviksrutine

- Virksomheten har rutine for avvikshåndtering, men at denne ikke er iverksatt når det gjelder å melde avvik knyttet til vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre.

Pålegg 2: Vold, trusler om vold og uheldige belastninger – kartlegging, risikovurdering, tiltak og plan

Resultat	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgiver må forbedre virksomhetens kartlegging og risikovurdering ved arbeidssituasjoner som kan medføre at arbeidstaker blir utsatt for vold, trussel om vold og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre
----------	--

Pålegg 3: Manuelt arbeid - kartlegging og risikovurdering

- Arbeidsgiver skal kartlegge manuelt arbeid som kan innebære risiko for helseskader.
På bakgrunn av kartleggingen må helsemessig risiko vurderes.

Pålegg 4: Manuelt arbeid - tiltak og plan

- Arbeidsgiver skal gjennomføre nødvendige tiltak og/eller utarbeide plan for å fjerne eller redusere forekomsten av belastende og helseskadelig manuelt arbeid.

Lukking / tilbake- melding	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rutine for avvikshåndtering av vold og trusler er iverksatt og gjort kjent for ansatte. 2. Risikovurdering gjennomført og rutine for gjentatte risikovurderinger laget.
----------------------------------	---

Årsmelding 2019

3. Kartlegging gjennomført og faktorene risikovurdert.

4. Det er utarbeidet plan for å fjerne/reducere forekomsten og årshjul for internkontroll.

Konklusjon Svar fra Arbeidstilsynet: «Vi mottok tilbakemelding fra Hjemmetjenesten 10.12.2019. På bakgrunn av tilbakemeldingen er samtlige pålegg lukket.»

Myndighet **FYLKESMANNEN** 15. - 17. oktober 2019

Enhet/avd. Habilitering, Flatland bofellesskap

Saksbehandling: Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 nr. 6 bokstav b. personlig assistanse, herunder praktisk bistand og opplæring og støttekontakt.

Tema

Bruk av tvang og makt: Helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning.

Lovbrudd 1: Gausdal kommune sikrer ikke forsvarlig gjennomføring av tjenesten til brukerne.

Lovbrudd 2: Gausdal kommune sikrer ikke tjenesteutøvelse av kommunale helse- og omsorgstjenester uten bruk av ulovlig tvang og makt.

Fylkesmannen hadde følgende kommentar i tilsynsrapporten:

Resultat

«Under tilsynet kom det tydelig frem at ledelsen på alle nivåer er klar over utfordringene i virksomheten. Det er kun noen måneder siden enhetsleder ble tilsatt og kun noen uker siden daglig leder ble ansatt. Kommunen er i gang med endringer på begge tilsynsområdene og de ansatte er enhetlig positive til de påbegynte prosessene. Det er tilsynets oppfatning at både de ansatte og ledelsen er opptatt av at brukerne skal ha gode tjenester. Kommunen har den siste tiden, og særlig etter nye ledere ble tilsatt, etablert et godt utgangspunkt for videre kvalitetsarbeid».

Lukking Det ble laget en plan for å rette opp i lovbruddene som Fylkesmannen fant, og som Fylkesmannen godkjente med følgende kommentarer:

«Planen fremstår gjennomarbeidet og oversiktlig. Den inneholder konkrete tiltak for å rette lovbruddene, hvem som er ansvarlig, plan for evaluering og kommunens frister for når tiltakene skal være på plass»

Konklusjon

«På bakgrunn av kommunens tilbakemelding finner Fylkesmannen det tilstrekkelig dokumentert at lovbruddene etter aktuelle tilsyn vil bli rettet.»

Forvaltningsrevisjon, i regi av kontrollutvalget:

- Forvaltning av pasientmidler. Rapporten ble behandlet i kommunestyret 28. mars 2019.
- Individuelle planer - kommunal psykiatri og rusarbeid. Rapporten ble behandlet i kommunestyret 23. mai 2019.

Tilsyn og forvaltningsrevisjoner gir grunnlag for omfattende forbedringsarbeid, der ledere, tillitsvalgte og ansatte samarbeider om tiltak og forbedringspunkter.

Etikk

"§ 14-7. Årsberetning

Årsberetningen skal redegjøre for

d) tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard "

Gausdal kommune vedtok sine første etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte i 2008. Prosess for fornyelse av disse ble gjennomført i 2016. Her var kommunestyret, ledere og tillitsvalgte involvert. Nye retningslinjer ble vedtatt i kommunestyret 16. juni 2016.

Ved introduksjon av nyansatte blir etiske retningslinjer gjennomgått.

I 2019 var det etter kommunevalget et opplegg for det nye kommunestyret, - «KS folkevalgtprogram», der etikk, habilitet og bruk av sosiale medier var blant temaene.

Likestilling

«§ 14-7. Årsberetning

Årsberetningen skal redegjøre for

e) Den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling

f) hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26.

Likestilling.

Arbeidsstokken i Gausdal kommune har en 80/20 fordeling når det gjelder henholdsvis kvinner og menn, med litt variasjon fra år til år. Innen pleie og omsorg, renhold og barnehage er menn i et stort mindretall, mens menn er i stort flertall innen tekniske tjenester. Over år fordeler undervisningspersonalet seg med 75 % kvinner og 25 % menn. Innen toppledelsen (kommunedirektørgruppen og enhetsledere) er det en hovedvekt på kvinner.

Vi har tall og statistikk på gjennomsnittslønn fordelt på kjønn og ulike stillingskategorier. Hvem som har høyest gjennomsnittslønn fordeler seg forholdsvis jevnt mellom kvinner og menn. Retningslinjer for lokal lønn legger vekt på individuell lønnsutvikling basert på resultater og innsats.

I 2019 startet vi en ny offensiv knyttet til arbeidet med heltidskultur, - i samarbeid med Sykepleierforbundet og Fagforbundet.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Vårt fokus i arbeidet med barn og unge er tilbud til alle, og tiltak for de få (som har behov for det). I vår satsing på folkehelse tar Gausdal kommune en offensiv rolle for å styrke faktorer som bidrar positivt til folkehelsen, og svekke forhold som kan ha negative virkninger. Vi søker å bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller. Alle skal ha mulighet til å ta vare på og fremme egen helse, trivsel og mestring.

I planarbeid og i byggeprosjekter er universell utforming sentralt, slik det skal være i henhold til lovverket.

Som arbeidsgiver legger vi vekt på tilrettelegging for ansatte. Vi har flere tiltak og tilbud til innbyggere som trenger det, via NAV.

Kommunens planområder

Administrative fellestjenester

Om planområdet

Planområde 1 inneholder alle utgifter knyttet til den politiske og administrative styringen av kommunen. I planområdet inngår servicetorg, politisk sekretariat, post- og arkiv, personalarbeid, informasjon, økonomistyring, arbeid med eiendomsskatt, kvalitetssystem, internkontroll og utviklingsoppgaver for enhetene, råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse, ungdomsrådet, kontrollutvalget inkludert utgifter til revisjon, tilskudd til 3:1 samarbeid (vedrørende skatt/innfordring, lønn/regnskap, innkjøpssamarbeidet, personvernombud, kvalitetskoordinator og borgerlige vigsler), store fellesposter som forsikringer, frikjøp hovedtillitsvalgte og felles IKT-utgifter.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr			
Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019	Avvik i kr
Administrative fellestjenester	28 723	28 292	- 431

Det er et negativt avvik med 0,4 mill. kr på planområdet etter inntektsføring av bruk av overskuddsfond med 1,8 mill. kr. Avviket knytter seg i hovedsak til uinndekket nedtakskrav fra tidligere år i kombinasjon med høyere utgifter enn budsjettet, blant annet knyttet til arbeid med eiendomsskatt.

I arbeidet med tiltaksplan i 2020 er disse forholdene tatt høyde for slik at driftsnivået blir redusert.

I rapporteringen per andre tertial var det anslått et merforbruk i størrelsesorden 1 mill. kr, dette var forutsatt dekket opp ved bruk av disposisjonsfond slik at det var estimert et resultat i balanse.

Status mål

Arbeidsgiverstrategien:

Følgende skulle arbeides med i 2019.

Følgende skulle arbeides med i 2019.	Status
Læringsnettverket for attraktive arbeidsgivere (helse og mestring). Stikkord er ledelse, kompetanse, arbeidsmiljø, heltidskultur	Styrkebasert arbeidsmiljø og forankring av arbeidet med heltidskultur har hatt oppmerksomhet. Styrkebasert tilnærming handler om å studere situasjoner der vi lykkes, samt å reflektere i fellesskap rundt hva som er grunnen til dette og hvordan vi kan bruke denne kunnskapen for å skape enda bedre tjenester og arbeidsmiljø.
Styrkebasert ledelse	Vi tror at styrkebasert ledelse fremmer trivsel og prestasjon. Styrkebasert ledelse legger hovedfokus på å identifisere, bygge på og forsterke styrkene hos lederen selv, medarbeiderne, kollegaene, samarbeidspartnere og i organisasjonen som helhet. Det handler om å skape en kultur hvor man lærer av det som virker, ikke som erstatning for å undersøke og bearbeide problemer, men som et supplement.

Årsmelding 2019

Vi arbeider med styrkebasert ledelse i ledermøter, og ved bruk av verktøy i ulike prosesser og i møter.

Omstilling

Det har i hele 2019 blitt arbeidet med omstilling av kommunens tjenester. Dette arbeidet er det ytterligere lagt trykk på i 2020 for å få laget nødvendig tiltaksplan for å få konkretisert nødvendige omstillingstiltak for å redusere kommunens driftsutgifter. Dette vil gi en bedring i kommunens økonomi.

Nærvær

Det arbeides kontinuerlig med nærvær. Kommunestyret fikk i august en særskilt orientering om hvordan arbeid med nærvær gjøres.

Planer og andre styringsdokumenter:

Følgende skulle arbeides med i 2019:

Status

Kunnskapsgrunnlaget for folkehelse og levekår (lovpålagt).

Kunnskapsgrunnlaget ble arbeidet med i 2019, og lagt fram for kommunestyret i januar 2020.

Kommunal planstrategi 2020-2024; forberede arbeidet med kommunal planstrategi (lovpålagt), som denne gangen også skal være planprogram(lovpålagt) for kommuneplanens samfunnsdel (lovpålagt).

Kommunal planstrategi ble vedtatt i forbindelse med kommuneplanens handlingsdel i desember 2019. Dette var del av sak knyttet til strategiplan 2020-2023.

Utredning av framtidens helse- og omsorgstjenester

Kunnskapsgrunnlaget ble lagt fram for kommunestyret i juni og august 2019, og videre prosess ble vedtatt. I mars 2020 ble det lagt fram seks delutredninger på bakgrunn av dette. Politisk vedtak fattes i 2020.

Kommuneplanens samfunnsdel.

Arbeidet ble startet opp i 2019, og fortsetter i 2020.

Delegeringsreglement; starte arbeidet med oppdatering av delegeringsreglementet, som skal vedtas i løpet første virkeår for nytt kommunestyre.

Dette arbeidet ble startet opp i 2019, men vil i hovedsak bli utført i 2020.

Kommunikasjonsstrategien; oppdatering og vurdering av mål, prioriteringer, verktøy og aktiviteter. Klart språk i Gausdal kommune blir en del av dette arbeidet.

Arbeidet er påbegynt. Hjemmesiden har hatt prioritet.

Ny strategi for interkommunalt samarbeid.

I september ble det vedtatt av kommunestyret en handlingsplan til strategi for interkommunalt samarbeid.

Oppstart av rullering av eierskapsstrategi (behandles av nytt kommunestyre).

Arbeidet vil i hovedsak skje i 2020.

Digitalisering:

Mål: En enklere hverdag for innbyggerne og økt effektivitet for kommunen.

Følgende skulle arbeides med i 2019:

- Å følge opp vedtatt digitaliseringsstrategi, og rullere handlingsplanen for ny 4-års periode.
- Videreutvikling av kommunens internettportal, og utvikling av flere selvbetjeningsløsninger, god lederstøtte og støtte til gjennomføring av prosesser med fokus på innbyggeropplevelse og innbyggerdialog, både inn mot velferdsteknologi og andre digitale løsninger.

- Informasjonssikkerhet og personvern.

Status:

Det arbeides kontinuerlig med utvikling av kommunens internettportal og selvbetjeningsløsninger for å oppfylle innbyggernes forventninger og statlig føring om digitalt førstevalg. Målet er at innbyggere og andre interessenter skal finne god og riktig informasjon på kommunens nettsider, samt digitale søknadsløsninger og gode veiledere, slik at de kan ivareta sine behov på egne premisser. De av våre innbyggere som har behov for personlig hjelp og veiledning skal fortsatt få det. Digitaliseringsarbeidet, som vel så mye handler om endring av arbeidsprosesser som teknologi, vil være langsiktig arbeid over flere år. Enkelte prosjekter og prosesser forlenges således inn i 2020. Dette gjelder eksempelvis digitalisering av byggesaker, der det pågår anskaffelse av et system med planlagt signering av avtale i mars/april 2020.

Så langt det er mulig skal kommunene i Lillehammer-regionen benytte nasjonale fellesløsninger som er tilgjengelig for alle norske kommuner. Dette er i tråd med vår regionale digitaliseringsstrategi, og den mest effektive måten å gjennomføre digitalisering på. Løsningene kan raskt implementeres, og de utvikles kontinuerlig. Gausdal og Lillehammer-regionen følger nøye med på utviklingen av nye fellesløsninger som er under etablering, og som kommunene etter hvert kan ta i bruk. Et eksempel på en slik løsning som allerede er tatt i bruk i Lillehammer-regionen er SvarUt, med digitale forsendelser til innbyggere og næringsliv. NAV Lillehammer-Gausdal har igangsatt en prosess for å ta i bruk en annen fellesløsning for søknader om økonomisk sosialhjelp, Digisos.

Kommunens tjenester har fokus på fornying, forenkling og forbedring av arbeidsprosesser, der bruk av teknologi er et viktig moment. For å få dette til er det nødvendig med god lederstøtte og støtte til gjennomføring av prosesser med fokus på effektivisering av arbeidsprosesser og innbyggeropplevelse.

Det er et tett samarbeid i Lillehammer-regionen knyttet til digitalisering, med en rekke felles prosjekter og prosesser. Disse inngår i en regional handlingsplan som rulleres årlig. Samarbeidet er forankret i felles digitaliseringsstrategi for kommunene Lillehammer, Øyer og Gausdal, og gir økte gevinster - både faglig og økonomisk - enn om kommunene skulle arbeidet hver for seg. Digitaliseringsstrategien skal rulleres i 2020.

Kommunen har ansvar for at alle digitale løsninger som benyttes i tjenestene ivaretar krav til informasjonssikkerhet og personvern. For alle anskaffelser er dette et viktig krav, og det er likeverdig viktig at bruken av nye systemer er risikovurdert og at det etableres nødvendige rutiner og prosedyrer som sikrer overholdelse av regelverket. Opplæring og bevisstgjøring av medarbeidere og innbyggerne som skal bruke systemene er også svært viktig i denne forbindelse.

Sykefravær

Fravær

	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	0,92 %	6,32 %	7,25 %
Årlig sykefravær 2018	0,88 %	4,56 %	5,44 %
Årlig sykefravær 2019	0,55 %	2,96 %	3,51 %

Det er et nærvær på 96,5 %, noe som er et bra nærværstall. Det fraværet som er, knytter seg i all hovedsak til langtidsfravær. Reduksjon i langtidsfraværet er også grunnen til at nærværet ble bedre enn i 2018.

Næring og miljø

Om planområdet

Planområdet omfatter næringsarbeid, miljøvern og utmarksforvaltning. I dette inngår 3:1 samarbeid innen næringsutvikling (Lillehammer-regionen Vekst), 3:1 samarbeid innen landbruksforvaltning, utmarksforvaltning, turistinformasjon, støtte til næringslivet, og tiltak innen miljøvern, vilt, fisk og friluftsliv.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr			
Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019	Avvik i kr
Næring og miljø	6 476	6 404 -	72

Det er et mindre negativt avvik på planområdet ved årets slutt. Avviket er å anse som uvesentlig og kommenteres derfor ikke nærmere.

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat 2019	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
Bærekraftig samfunnsutvikling.	Etablert ladestasjon for el-biler ved Segalstad bru	01: Etablert ladestasjon for el-biler		0	Det er ikke etablert ladestasjoner for elbiler ved Segalstad bru i kommunal regi. Kommunen har avsatt investeringsmidler i budsjettet for 2020 og det er søkt om Klimasatsmidler. Det er ikke mottatt svar på søknaden ennå. Forventet etablering i 2020.
	Innvilget en søknad til NVE i 2018 og to søknader i 2019	01: Innvilget søknad til NVE	2	1	En søknad er innvilget - kartlegging og planlegging av Dørja.
	Vedtatt klima- og energiplan.	01: Vedtatt klima- og energiplan		0	Tjenestekomiteen har besluttet å se klima- og energiplanlegging i sammenheng med rullering av regional landbruksplan. Med i den prosessen er ordfører og leder for tjenestekomiteen. Arbeidet med (ny) kommuneplanens samfunnsdel har også startet opp. Mål og

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
			2019		strategier for klima og miljø legges der jfr. kommunal planstrategi. Handlingsplanen implementeres i strategiplanen med økonomiplan og årsbudsjett.
Gausdal er en attraktiv kommune å etablere og videreutvikle naturbaserte virksomheter i. Gausdal assosieres med naturbaserte opplevelser.	Fritidsboligsektoren skal ha en utvikling som ligger over snittet for sektoren på nasjonalt plan, og det skal kjøres minst ett utviklingsprosjekt rettet mot utmarksbasert næring. Det skal opprettes brukerråd for og med deltidsinnbyggerne.	01: Leveransemål er beskrevet i tekstdel.			
	Utgitt temakart over turstier og skiløyper	01: Utgitt temakart over turstier og skiløyper		Ferdig.	Kart over løyper og stier for hele Gausdal er ferdig. Både for sommer- og vinterstid.
Gausdal kommune er en offensiv og næringsvennlig kommune som legger til rette for allsidig næringsutvikling.	Bioøkonomisektoren skal ha en utvikling som relativt ligger over snittet for næringslivets verdi generelt.	01: Bioøkonomisektorens omsetning relativt til næringslivet for øvrig.			Det mangler operative måleindikatorer. Dette vil bli sett på i forbindelse med ny næringsplan.
	Følge opp den nasjonale målsettingen om å redusere avgangen av dyrkajord til et minimum.	01: Areal omdisponert dyrka mark, Gausdal	0	5	Omdisponering gjelder i hovedsak mindre produktive arealer, f.eks. fradeling av bebyggelse.
		02: Areal omdisponert dyrka mark, Gausdal, Lillehammer og Øyer	0	5	Kommunene har ført en restriktiv politikk gjeldende jordvern, noe som har ført til at lite areal har blitt omdisponert.
	Holde tapet av husdyr som følge av rovdyr nede på et minimum gjennom tilrettelegging med beitetilsyn og organisering av rovviltjakt.	01: Tap av beitedyr som følge av rovdyr, Gausdal	50	45	Sommeren 2019 var rolig uten noen fellingsøknader og akutte hendelser i regionen.
		02: Tap av beitedyr som følge av rovdyr, Gausdal, Lillehammer og Øyer	100	146	Tap av beitedyr er komplekst og mye er utenfor kommunens kontroll. Kommunen har kontinuerlig

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
			2019		
					beredskap gjennom sesongen og tilrettelegger for forebyggende tiltak i beitenæringa, som for eksempel radiobjelleprosjektet.
	Opprettholde eller øke avirkningen av tømmer gjennom bl.a. økt fokus og tilrettelegging for opprusting og ombygging av skogsbilveger.	01: Hogst av tømmer, Gausdal (m3)	75 000	78 289	Stor skogsaktivitet.
		02: Hogst av tømmer, Gausdal, Lillehammer og Øyer (m3)	210 000	254 205	Vi har høy aktivitet i skognæringa i regionen. Kommunen har hatt en stor rolle i gjennomføring av skogbruksplaner og opprustning av skogsbilveier.
	Sørge for at jordbruksarealet i drift skal være minst på dagens nivå, og at antall gardbrukere opprettholdes.	01: Antall søkere av produksjonstilskudd, Gausdal	280	276	Kommunen har hatt en svak nedgang i antall søkere, som landet forøvrig.
		02: Antall søkere av produksjonstilskudd, Gausdal, Lillehammer og Øyer	600	559	Regionen har hatt en svak nedgang i antall søkere, som landet forøvrig.
		03: Jordbruksareal i drift, Gausdal	64 000	63 713	En del jordbruksareal faller ut av naturlige årsaker, blant annet gjengroing. Noe av dette kompenseres gjennom nydyrking.
		04: Jordbruksareal i drift, Gausdal, Lillehammer og Øyer	130 000	126 914	En del jordbruksareal faller ut av naturlige årsaker, f.eks. gjengroing. Noe av dette kompenseres med hjelp av nydyrking.
	Øke tilgjengelig næringsareal i Gausdal.	01: Antall daa tilgjengelig næringsareal.		44	
		02: Antall unike etablerere som er fulgt opp.		8	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2018	0,44 %	0,00 %	0,44 %
Årlig sykefravær 2019	0,00 %	0,00 %	0,00 %

Skole

Om planområdet

Planområdet omfatter undervisning ved barneskolene i Forset, Fjerdum og Follebu, samt Gausdal ungdomsskole, voksenopplæringen og skolefritidsordningene ved Forset, Fjerdum og Follebu skoler.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr			
Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019	Avvik i kr
Skole	70 986	73 808	2 821

Planområdet fikk et mindreforbruk på 2,8 mill. kr. Av dette kommer 1 mill. kr fra mindreforbruk ved drift av skolene og 0,5 mill. kr knyttes til at utgiftene til skoleskys ble lavere enn anslått.

Det var i budsjettet for 2019 avsatt en buffer på 0,6 mill. kr til mulig klassedeling ved Follebu skole. Etersom det ikke ble noen klassedeling, er bufferen urørt og medfører et positivt avvik med tilsvarende beløp. Det er også høyere netto inntekter knyttet til undervisning av barn i/fra andre kommuner i størrelsesorden 0,6 mill. kr.

Øvrige mindre avvik.

Ved rapporteringen per andre tertial ble det anslått et avvik i størrelsesorden 1,1 mill. kr. Bedringen i resultatet knytter seg i hovedsak til driften av skolene og vesentlig lavere utgifter til skoleskys.

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
Barn og unge i Gausdal ønsker, vil og har mulighet til utdanning.	Elevene har nysgjerrighet og lærelyst gjennom hele skoleløpet.	01: Reduksjon i andel spesialundervisning	9,3 %		Andelen elever med vedtak om spesialundervisning har økt fra 2018 (7,7 %), og ligger over målet på 8% for gausdalsskolene i 2019. Det arbeides kontinuerlig med å få

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
					til enda bedre tilpasset undervisning for å forebygge spesialpedagogiske behov. Samtidig er det verdt å merke seg at med et såpass lavt elevtall som grunnlag vil noen få vedtak gi relativt store utslag.
		02: Elevunders. 7. trinn - Motivasjon		3,6	
		03: Elevunders. 7. trinn - Støtte fra lærerne		4,3	
		04: Elevunders. 7. trinn - Støtte hjemmefra		4,3	
		05: Elevunders. 10. trinn - Motivasjon		3,5	
		06: Elevunders. 10. trinn - Støtte fra lærerne		4,2	
		07: Elevunders. 10. trinn - Støtte hjemmefra		4,1	
Gausdal kommune leverer tjenester som fremmer læring, mestring og inkludering. Og som medvirker til å utjevne levekårsforskjeller.	Elevene utvikler kunnskap og grunnleggende ferdigheter som de kan bruke i praksis.	01: Nasjonale prøver 5. trinn: Lesing		50,0	
		02: Nasjonale prøver 5. trinn: Regning		51,0	
		03: Nasjonale prøver 5. trinn: Engelsk		47,0	
		04: Nasjonale prøver 8. trinn: Lesing		51,0	
		05: Nasjonale prøver 8. trinn: Regning		49,0	
		06: Nasjonale prøver 8. trinn: Engelsk		46,0	
		13: Positiv utvikling i lesing og regning for den enkelte elevgruppe fra år til år, fra 1. klasse og oppover.			Læringsutvikling for elevgrupper er tema for gjennomgang og drøfting mellom skoleeier og den enkelte skoleleder i forbindelse med tertialavslutning. Skoleleder følger opp ansatte i egen organisasjon for å sikre læringsutvikling.
		14: Resultater fra elevundersøkelsen knyttet		3,8	

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
					2019
		til vurdering for læring. 7. trinn.			
		15: Resultater fra elevundersøkelsen knyttet til faglig utfordring 7. trinn.		4,0	
		16: Resultater fra elevundersøkelsen knyttet til vurdering for læring. 10. trinn.		3,3	
		17: Resultater fra elevundersøkelsen knyttet til faglig utfordring 10. trinn.		4,2	
		18: Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	41,0	43,0	Gjennomsnittlige grunnskolepoeng for 2019 er høyere enn målsettingen.
		Nasjonale prøver 5. trinn: Engelsk, mestringsnivå 1		34,9	
		Nasjonale prøver 5. trinn: Lesing, mestringsnivå 1		23,8	
		Nasjonale prøver 5. trinn: Regning, mestringsnivå 1		14,3	
		Nasjonale prøver 8. trinn: Engelsk, mestringsnivå 1		37,7	
		Nasjonale prøver 8. trinn: Lesing, mestringsnivå 1		26,2	
		Nasjonale prøver 8. trinn: Regning, mestringsnivå 1		34,5	
Vi har glade, trygge, robuste barn og unge, med tro og håp for fremtiden, som mestrer et liv med opp- og nedturer.	Vi har glade, trygge, robuste barn og unge, med tro og håp for fremtiden, som mestrer et liv med opp- og nedturer.	01: Elevunders. 7. trinn - Trivsel	4,5	4,3	
		02: Elevunders. 10. trinn - Trivsel	4,5	4,3	
		03: Andel elever som opplever mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere, 7. trinn.	0,0 %	9,8 %	
		04: Andel elever som opplever mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere, 10. trinn	0,0 %		Resultatet er unntatt offentlighet fordi antall elever som har rapportert på dette er for få.
		05: Klagesaker til fylkesmannen knyttet til opplæringslova kapittel 9A	0	0	Kan indikere at det arbeides godt med pågående saker på de enkelte skolene, slik at elever og foreldre kjenner seg ivaretatt.

Skoleeier rapporterer årlig på kvaliteten i gausdalsskolen gjennom kvalitetsmeldingen. Der blir alle indikatorer grundig drøftet og forklart, og det vises til utvikling over tid. For nærmere forklaringer vises derfor til kvalitetsmelding for gausdalsskolen for skoleåret 2018/2019 som er behandlet i kommunestyret, samt til kvalitetsmelding for skoleåret 2019/2020 som vil bli lagt frem for politisk behandling høsten 2020.

Av elevundersøkelsen gjennomført på 7. og 10. trinn i 2019, ser vi at elevene har høy grad av trivsel. Det er likevel elever i gausdalsskolen som opplever mobbing og andre former for krenkelser. Det arbeides kontinuerlig med å møte elevenes og foreldrenes opplevelser av skolemiljøet. Det er ingen klagesaker som omhandler elevers psykososiale miljø til behandling hos fylkesmannen, og dette kan være tegn på at det arbeides godt med disse utfordringene på den enkelte skole.

Skolene jobber forebyggende, blant annet gjennom ulike former for positive elevtiltak, programmet Mitt Valg og prosjekt Ung Styrke. Fra 2020 skal skolene, sammen med barnehagene, delta i "Inkluderende barnehage -og skolemiljø" i regi av utdanningsdirektoratet.

Resultatene fra nasjonale prøver på 5. trinn skoleåret 2018/19 er tilfredsstillende, både når det gjelder gjennomsnittresultat og andel elever under kritisk grense. For 8. trinn er viser resultatene svak positiv utvikling, men andelen elever som scorer under kritisk grense er bekymringsverdig både i lesing og regning. Det er viktig å merke seg at det vil kunne være naturlige variasjoner mellom kull, samt at enkeltresultater vil gi større utslag i en kommune med forholdsvis små elevkull.

Vi har fortsatt stabilt høye grunnskolepoeng, noe som er positivt med tanke på denne elevgruppas potensiale for gjennomføring av videregående skole.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	1,20 %	4,34 %	5,54 %
Årlig sykefravær 2018	1,19 %	2,72 %	3,91 %
Årlig sykefravær 2019	1,16 %	3,97 %	5,13 %

Det er et nærværstall på 94,9 %. Dette er en nedgang siden 2018, og det er mer langtidsfravær som er årsaken til dette.

Barnehage

Om planområdet

Planområdet omfatter Kornhaug, Forset og Fjerdum barnehager, samt tilskudd til private barnehager. Ordningene knyttet til redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid for lavinntekts-familier inngår også her.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr			
Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019	Avvik i kr
Barnehage	40 896	43 566	2 669

Årsmelding 2019

Det ble et mindreforbruk på 2,7 mill. kr og dette skyldes flere forhold. Drift av kommunens barnehager fikk et mindreforbruk på 0,7 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak færre barn i en barnehage slik at det var mulig å redusere utgiftssiden deler av året. På grunn av lavere etterspørsel etter barnehageplasser, ble det holdt tilbake lønnsmidler, dette utgjør ca. 0,4 mill. kr.

Tilskudd til private barnehager ble nær 1 mill. kr lavere enn budsjettet, og netto betaling til andre kommuner for barn i private barnehager ble 0,4 mill. kr lavere enn budsjettet.

Sak knyttet til økonomisk tilsyn i en privat barnehage er behandlet på nytt. I regnskapet for 2019 ble det anført en økt utbetaling på 0,1 mill. kr som følge av at reaksjon etter tilsynet ble satt noe lavere enn ved første vedtaksrunde. Øvrige mindre avvik.

Ved rapporteringen per andre tertial var det anslått et mindreforbruk i størrelsesorden 0,7 mill. kr. Bedringen i resultat knytter seg til lavere utgifter til drift av de kommunale barnehagene, lavere tilskudd til de private barnehagene og mindre behov for lønnsmidler knyttet til lavere etterspørsel etter barnehageplasser enn anslått ved andre tertial.

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
Vi har glade, trygge, robuste barn og unge, med tro og håp for fremtiden, som mestrer et liv med opp- og nedturer.	Vi har glade, trygge, robuste barn og unge, med tro og håp for fremtiden, som mestrer et liv med opp- og nedturer.	Alle barn har en venn i barnehagen	100,0 %	100,0 %	Etterspørres gjennom barnesamtaler, hvor barna bekrefter at de har en eller flere venner i barnehagen.
		Barna opplever tilhørighet, trivsel og glede	100,0 %	100,0 %	
		Barna tør å delta i nye aktiviteter, ut fra egne forutsetninger	100,0 %	100,0 %	Personalet kjenner og anerkjenner det enkelte barn, og legger til rette for at barna opplever mestring og progresjon i utviklingen. Fokus på styrkebasert tilnærming.
		Barn og unge i Gausdal har en god og trygg start på livet, og kjenner seg inkludert og som en del av fellesskapet.	Barnehagens praksis fremmer glede og allsidig utvikling hos barna	Alle barn mestrer grunnleggende motoriske ferdigheter	100,0 %
		Barna opplever glede, humor, spenning og engasjement	100,0 %	100,0 %	Barnehagene følger årshjulet for Gausdalsmodellen. Dette innebærer at det arbeides systematisk med trening av ulike motoriske

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
				2019	ferdigheter. Årshjulet er inndelt i temahjul, ett for 0-3 år, og ett for 4-6 år.
	Barna opplever medvirkning og deltakelse i barnehagens daglige virksomhet	Barna opplever anerkjennelse for sine innspill og interesser	100,0 %	100,0 %	<p>Personalet er engasjert i å utvikle leken og barnas lekemiljø i samarbeid med barna.</p> <p>Barns medvirkning er sentralt i dette arbeidet. Det legges vekt på å gi inspirasjon og felles opplevelser rundt ulike tema.</p>

Trivsel, tilhørighet, fellesskap og glede er forutsetninger for gode utviklingsmuligheter.

Det arbeides kontinuerlig mot mål og kjennetegn ved målene, i barnehagene. Som dokumentasjon bruker barnehagene månedsbrev, jevnlig observasjoner, samt informasjon fra barnesamtaler. Barnesamtalene som ble gjennomført høsten 2019 viser at barna i gausdalsbarnehagene trives, har venner og opplever å ha medvirkning i sin egen barnehagehverdag.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	2,08 %	2,37 %	4,45 %
Årlig sykefravær 2018	1,67 %	6,93 %	8,59 %
Årlig sykefravær 2019	1,75 %	4,34 %	6,09 %

Det er et nærvær på 93,9 %. Dette er en forbedring siden 2018, og skyldes en positiv utvikling i langtidsfraværet.

Kultur og fritid

Om planområdet

Planområdet omfatter: Kulturskole, allmennkultur, frivilligsentral, bibliotek, idrett og ungdomsarbeid.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr			
Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019	Avvik i kr
Kultur og fritid	14 325	14 290	- 36

Årsmelding 2019

Planområdet fikk et resultat tilnærmet i balanse, og dette er det samme som ble anslått ved rapporteringen per andre tertial.

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
			100,0 %	95,7 %	95,7% oppgir at de alltid føler seg trygge på klubben, 4,3% føler seg som regel trygge på klubben. Ingen oppgir at de er utrygge. Det arbeides kontinuerlig med å sikre trygghet blant de som benytter seg av tilbudet, både internt i tjenesten og i samarbeid med andre tjenester og eksterne aktører.
		01: Ungdom opplever klubben som et trygt sted å være			
		02: Elever i kulturskolen opplever trygghet	6,0	5,4	Målt i undersøkelse med skala fra 1-6, med gjennomsnittlig svar på 5,4. Undersøkelsen viser høy grad av trygghet blant elever i kulturskolen. Det utarbeides annen måte å undersøke trygghet på for 2020, der svarene ikke angis i skalaform.
		03: Foreldre opplever høy grad av brukertilfredshet i kulturskolen.	5,00	5,02	Målt i undersøkelse med skala fra 1-6. Undersøkelsen viser at vi har nådd målsettingen om høy grad av brukertilfredshet blant de foresatte.
		01: De frivillige opplever å bli sett og anerkjent for sine bidrag (Spørreundersøkelse. Skala 1-6)	5,00	5,21	Spørreundersøkelse gjennomført vinteren 2019. Svarprosent: 42%. Undersøkelsen viser at de frivillige som valgte å svare i stor grad opplever å bli sett og anerkjent for sine bidrag.
		02: Brukerne av frivillige tjenester er fornøyd med tjenestene de mottar	4,5	5,3	Det er gjennomført spørreundersøkelse vinteren 2019 for de som mottar tjenester

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
			2019		fra frivillige gjennom Frivilligsentralen. Det ble gjort et utvalg av hvilke tjenester som skulle delta. Utvalget ble gjort ut i fra praktiske hensyn. Matombringing, handletralle, sangstund og ledsagere var tilbudene som ble målt. Svarprosenten var på 58%. Undersøkelsen viste høy grad av fornøydhet blant de som valgte å svare.
Kultur er en viktig del av gausdalssamfunnet		03: Brukere av biblioteket opplever høy grad av brukertilfredshet.	5,00	5,38	De som valgte å besvare undersøkelsen uttrykker høy grad av tilfredshet med tilbudet. Som følge av lav deltagelse på brukerundersøkelsen, vurderes det andre måter å måle brukertilfredshet på for 2020.

Planområdet har fokus på at barn og unge skal oppleve trygghet når de benytter seg av de ulike tilbudene innenfor de ulike tjenestene. Det jobbes med å finne gode og brukervennlige verktøy for å måle trygghet på de ulike arenaene.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	0,32 %	0,98 %	1,31 %
Årlig sykefravær 2018	0,93 %	0,66 %	1,59 %
Årlig sykefravær 2019	1,27 %	0,86 %	2,13 %

Det er et svært høyt nærvær på planområdet med 97,8 %. Det er en liten nedgang siden 2018, men noen svingninger mellom år må påregnes.

Teknisk drift

Om planområdet

Dette planområdet omfatter prosjektering, veger, miljø- og trafikksikkerhetstiltak, vann- og avløpsanlegg, renovasjon, septikktømming, brannvern og feiing.

Både renovasjon og brann/feiing utføres av interkommunale selskaper. Septikktømming gjennomføres av ekstern entreprenør etter en felles anbudskonkurranse for Lillehammer, Øyer og Gausdal. Innenfor planområdet utføres derfor bare mindre forvaltningsoppgaver innen disse tjenestene.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr			
Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019	Avvik i kr
Teknisk drift	10 181	8 411 -	1 770

Resultatet ved årets slutt ble et merforbruk på 1,8 mill. kr. Det er flere årsaker til dette avviket. Hovedforklaringen knytter seg til at utgiftene til vintervedlikehold av vegene har gått vesentlig ut over budsjettet for 2019. Selv etter at overskuddsfond ble lagt inn med 0,75 mill.kr, er merforbruket 0,65 mill.kr knyttet til veg. Dette knytter seg til mange snøfall i kombinasjon med mildvær og behov for strøing av vegene.

Selvkosttjenestene fikk et merforbruk på 0,7 mill. kr. Differansen på 0,3 mill. kr vedrørende feiing knytter seg til at underskudd fra tidligere år kun kan framføres i inntil fem år. Det innebærer at det er avsatt midler til selvkostfond feiing igjen fra og med 2019-regnskapet. I tillegg er det mindre avvik også knyttet til selvkost for vann. Det henger i hovedsak sammen med lavere utgifter til kalkulatoriske renter og avskrivninger. Årsaken til det er at det er noe forsinkelser knyttet til investeringer innen selvkostområdet til vann, sett opp mot det som ble anslått da budsjettet for 2019 ble lagt.

Det ble lagt inn et for lavt budsjett med 0,3 mill. kr knyttet til kommunens andel til drift av 110-sentralen. Dette er korrigeret inn i budsjettet for 2020. I tillegg er det utgifter utover budsjett knyttet til løypebrøyting med 0,1 mill. kr.

Ved rapporteringen per andre tertial ble det anslått et negativt avvik i størrelsesorden 0,9 mill. kr. Årsakene til at resultatet ble dårligere enn anslått, knytter seg i hovedsak til selvkost samt 110-sentralen.

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat 2019	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
Vi yter riktige tjenester med høy kvalitet, med utgangspunkt i brukernes behov.	Vi forsyner kommunens innbyggere med nok drikkevann av god kvalitet, og vi sørger for bortledning og rensing av avløpsvann på en miljømessig god måte.	01: Avvik på levering av vann i tilfredsstillende mengde og kvalitet i henhold til gjeldende lover og forskrifter (Serviceerklæring).	0	9	For høyt kimtall i Bjørkly og Skogen. Alle avvikene skyldes høyt kimtall for vann levert fra Skei vannverk. Det er noen utfordringer med membranriggen i vannbehandlingsanlegget på Skei. Kimtall er en indikator på at det kan være i ferd med å dannes bakterier i vannet, men man blir ikke syk av dette.
		02: Avvik på bortledning og rensing av avløpsvann i henhold til standard fastsatt i serviceerklæring.	3	2	4 timer overløp ved Buvolden på grunn av feil på en bryter, og 1,5 timer overløp i Forset som følge av strømbrytning.
		01: Avvik på vedlikehold av kommunale vegger i henhold til beskrivelse i serviceerklæringen	5	1	En av våre brøyteentreprenører glemte å brøyte en gate før jul. Ellers er det ingen direkte avvik, men to telefonhenvendelser med ønske om å skrape Treahøgda og Veslesætervegen. Dette ble utført.
Bærekraftig samfunnsutvikling.	Nye flomsikringstiltak skal motstå flom med det gjentaksintervall de er dimensjonert for. Ingen hendelser der overvann gjør skade på mennesker og dyr.	01: Antall avvik på beskrevet mål	0	0	Ingen avvik

Vi har noen avvik på levering av vann fra Skei vannverk. Det arbeides med å finne løsninger for utvidelse og fornying av vannverket, som vi gi bedre kvalitet på sikt.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	0,80 %	1,77 %	2,57 %
Årlig sykefravær 2018	0,57 %	0,60 %	1,17 %
Årlig sykefravær 2019	0,85 %	2,78 %	3,64 %

Det er et nærvær på planområdet på 96,4 %. Det er langtidsfravær som er årsaken til dette, samt at det er et noe lavere nærvær i 2019 enn i 2018.

Bygg/eiendom/areal

Om planområdet

Planområdet omfatter omsorgsboliger, sosiale boliger, utleievirksomhet, byggesak, kart/oppmåling, arealplanlegging og utbyggingsområder for boliger. Hele kommunens bygningsmasse er samlet på dette planområdet.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr				
Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019	Avvik i kr	
Bygg/eiendom/areal	44 685	44 197	-	488

Planområdet fikk et merforbruk på nær 0,5 mill. kr. I hovedsak skyldes dette økte utgifter til snøbrøyting i tilknytning til kommunale bygg/anlegg samt økte strømpriser. Isolert sett på planområdet ble strømutfiftene nær 1,6 mill. kr høyere enn budsjettet, og brøyting 1 mill. kr utover budsjett.

Prisstigningen på brøyting har vært høyere enn konsumprisindeksen de siste årene. I tillegg har vinteren vært krevende med mye brøyting og strøing på grunn av snøvær, mildvær og regn.

Når det gjelder strøm, har prisene gjennomgående ligget høyt i 2019. I tillegg er ikke fastsatt mål om redusert energiforbruk i EPC - prosjektet oppnådd (EPC - Energy Performance Contracting. Det er en entreprisform der entreprenøren tar på seg et ansvar for at energieffektivisering oppnås. Dersom energibesparelsen blir større enn lovet, får entreprenør del av gevinsten, og motsatt derom besparelsen ble mindre enn lovet.). Det har oppstått uenighet med entreprenøren om forståelsen av kontrakten, og advokat er engasjert.

Det ble videre et positivt resultat på 0,5 mill. kr knyttet til byggesak og planarbeid, og utgiftene til renhold for kommunen samlet ble også lavere enn budsjettet.

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat 2019	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
Bærekraftig samfunnsutvikling.	Vi har en bærekraftig bygningsmasse med godt inneklima og gode fysiske arbeids-, lærings- og boforhold som driftes og vedlikeholdes på en effektiv og verdiøkende måte, og slik at de bruker minst mulig energi, og skaper minst mulig forurensning.	01: Årlig korrigeret energiforbruk i mill. kWh reduseres	2,1	1,0	Det har vært en utvikling i bygningsmassen som gjør at vi har hatt mange korrigeringer i forhold mål oppsatt ved prosjektstart. Bygg er avhendet, nedlagt og/eller ombygd slik at målet om en reduksjon på 2

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
				2019	mill. kw ikke lenger er reelt. Tiltakene som er iverksatt viser at energiforbruket er betydelig redusert, men vi har ikke på langt nær nådd fastsatt målsetting. I henhold til kontrakten skal entreprenøren betale for deler av differansen mellom mål og faktisk forbruk. Vi har en diskusjon med entreprenøren om tolkning av kontrakten.
		02: Gjennomførte rehabiliterings- og vedlikeholdstiltak.	100,0 %	90,0 %	Ett prosjekt går over 2 år, og ett prosjekt ble utsatt på grunn av akutt takekkasje som måtte prioriteres på et annet bygg.
Vi yter riktige tjenester med høy kvalitet, med utgangspunkt i brukerens behov.	Innbyggerne har god tilgang på selvbetjeningsløsninger, og får rask behandling av sine bygge- og plansaker.	01: Antall byggesaker behandlet innen fastsatt frist i Plan- og bygningsloven.	100,0 %	78,0 %	Det har vært stor aktivitet i byggebransjen, og sakene blir mer og mer komplekse og tar lengre tid å behandle.
		02: Antall avvik i forhold til frist på 8 dager vedr. utlegging av vedtatte arealplaner i planarkiv.	0	1	En plan over frist i første tertial, ellers ingen avvik.
		03: Ta i bruk digital løsning for byggesaksbehandlingen januar 2019.			Ikke tatt i bruk enda lenger tid en, forutsatt. Den digitale løsningen har vært ute på anbud, og leverandør besluttet i mars 2020. Det antas at løsningen tas i bruk høsten 2020.

Sykefravær

Fravær

	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	1,76 %	2,99 %	4,75 %
Årlig sykefravær 2018	1,35 %	3,74 %	5,08 %
Årlig sykefravær 2019	1,58 %	4,16 %	5,74 %

Det er et nærvær på 94,3 % i 2019. Det er noe lavere enn i 2018, og det er langtidsfraværet som har utviklet seg negativt dette året.

Interkommunale samarbeid

Om planområdet

Området omfatter utgifter og inntekter knyttet til de interkommunale samarbeidene der Gausdal har et vertskommuneansvar. Dette innebærer i praksis utgifter og inntekter til Regionrådet for Lillehammer-regionen, felles Landbrukskontor for Lillehammer-regionen, EIOFF-samarbeid i tilknytning til SD-anlegg og Regional Frisklivssentral. Utgiftene og inntektene her skal både i budsjettet og regnskapet balansere. Kommunens tilskudd til deltakelse i fellesskapene føres på de respektive planområdene, det vil si planområde 2 Næring og miljø for Landbrukskontoret og tilskudd til Regionrådet, planområde 7 Bygg/eiendom/areal for samarbeidet i tilknytning til SD-anlegg og planområde 11 Helse for tilskudd til Regional Frisklivssentral.

(EIOFF - innkjøpssamarbeid eiendomsforvaltning, SD - sentral driftsovervåkning)

Status økonomi på planområdet

Planområdet skal balansere både når det gjelder budsjett og regnskap. Årsaken til dette er at dette dreier seg om driften av de interkommunale samarbeidene som kommunen er vertskommune for. Her vil utgiftene og inntektene alltid balansere, noe det også gjør i regnskapet for 2019.

På dette planområdet har vi en oversikt som viser utgiftene knyttet til de ulike samarbeidene som kommunen er del av. Dette framkommer av tabellen nedenfor, alle tall er i hele tusen kr.

Navn på samarbeidet og organisering	Verts-kommune	Omfatter	Plan-omr.	Utgift i regnskap 2019	Utgift i regnskap 2018
Interkommunale samarbeid § 28 i kommuneloven:					
Fellesenhet Økonomi	Lillehammer	Regnskap, lønn, fakturering, skanning.	1	2 807	2 788
Fellesenhet skatt/innfordring	Øyer	Skatt, arbeidsgiverkontroll og innfordring.	1	1 326	1 332
Lillehammer regionen Vekst	Lillehammer	Næringsrådgivning	2	966	939
Felles Landbrukskontor i Lillehammer-regionen	Gausdal	Saksbehandling og rådgivning innen skog og landbruk	2	3 215	3 120
Aktiv i skole	Lillehammer	Fysisk aktivitet for barn i skolen	3	322	305
DIG3 samarbeid	Lillehammer	Drift av felles IT-løsning innen skole	3	207	73
Eioff SD-anlegg	Gausdal	Sentral driftsstyringsanlegg bygninger	7	156	155
GIS-samarbeid	Lillehammer	Samarbeid innen geografiske informasjonssystem	7	482	514
Interkommunal barnevernvakt	Ringsaker	Lovpålagt vaktberedskap for barneverntjenesten	9	359	-
NAV Lillehammer - Gausdal	Lillehammer	NAV	10	4 862	4 468

Årsmelding 2019

Regional Frisklivssentral	Gausdal	Veiledning fysisk aktivitet, ernæring, livsstil	11	417	303
Legevakt	Lillehammer	Interkommunal legevakt	11	2 629	2 530
Miljørettet helsevern	Ringebru	Miljørettet helsevern	11	130	130
Gerica	Øyer	Felles elektronisk pasientjournal	11, 12	476	246
Fellesutgifter, helseregion	Lillehammer/ Øyer	Sykehjemslege og sekretær for styret i Helseregion Sør-Gudbrandsdal	11, 12	325	280
FACT-team, psykisk helse/rus	Lillehammer	Oppstart høsten 2019, tilskuddsmidler dekket opp utgifter i 2019.	11	-	-
Fagstilling psykisk helse og rus	Lillehammer	oppstart høsten 2019	11	47	-
Kreftkoordinator	Gausdal	Samarbeidet opphørte i 2017	11	-	-
Intermediærplasser	Lillehammer	Intermediærplasser på Lillehammer Helsehus	12	1 477	1 436
KAD-plasser	Lillehammer	5 KAD-plasser i det nye legevaktbygget.	12	856	612
Kjøp av tjenester:					
Innkjøp	Lillehammer	Innkjøpstjenester	1	387	375
Borgerlige vigslere	Lillehammer	Administrasjon og vigsellokale, oppstart 2018	1	6	6
Kvalitetskoordinator	Lillehammer	Koordinering kvalitetsarbeid	1	136	133
Personvernombud	Lillehammer	Lovpålagt funksjon, oppstart 2018	1	200	150
Regionrådskoordinator	Nå Lillehammer, før Oppland fylkes-kommune	Sekretærfunksjon for regionrådet i Lillehammer-regionen	2	125	125
Voksenopplæring	Lillehammer	Voksenopplæring	3	1 249	1 490
Rensing av avløpsvann	Lillehammer	Kjøp av renseanleggstjenester for avløpsvann og septikk	6	7 114	7 056
Alarmsentral	Midt-Hedmark brann- og redningsvesen	Drift av 110-sentralen	6	290	367
Reisevaksinering	Lillehammer	Reisevaksinering	11	44	23
Interkommunalt samarbeid § 27 i kommuneloven:					
IKA Opplandene	Oppland fylkes-kommune	Arkivsamarbeid	1	-	-
Kontrollutvalgssekretariatet Innlandet	Oppland fylkes-kommune	Sekretariat for kontrollutvalg	1	219	217

Årsmelding 2019

INNOFF		Innkjøpsamarbeid. Avtalen er sagt opp.	1	-	-
Lillehammer Regionen Brannvesen	Lillehammer	Brann- og feiervesen	6	6 867	6 825
Partnerskapsavtale:					
Regionrådet i Lillehammer-regionen		Utviklingsarbeid i regionen	2	333	333
Interkommunale selskap (IKS):					
Innlandet revisjon IKS		Revisjonstjenester	1	976	914
GLØR IKS		Renovasjonstjenester	6	10 671	10 049
Gudbrandsdalen Krisesenter IKS		Krisesenter	9	424	413
Sum utgifter interkommunale samarbeid				50 100	47 707
Tilbakeført midler fra overskuddsfond fra tidligere år, gjelder følgende samarbeid:					
Fellesenhet skatt/innfordring	Øyer	Skatt, arbeidsgiverkontroll og innfordring.	1	-55	-280
Lillehammer regionen Vekst	Lillehammer	Næringsrådgivning	2	-	-129
Felles Landbrukskontor i Lillehammer-regionen	Gausdal	Saksbehandling og rådgivning innen skog og landbruk	2	-	-249
Lillehammer Regionen Brannvesen	Lillehammer	Brann- og feiervesen	6	-	-106
				-55	-764

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	0,83 %	0,55 %	1,38 %
Årlig sykefravær 2018	1,08 %	0,00 %	1,08 %
Årlig sykefravær 2019	1,54 %	1,40 %	2,94 %

Det er et nærvær på 97,1 % for de interkommunale samarbeidene som Gausdal har ansvaret for. Det er et høyt nærværstall, men er likevel noe lavere enn i 2018. Det er noe mer langtidsfravær som er årsaken til utviklingen.

Barn og familie

Om planområdet

Planområdet består av pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjons- og skolehelsetjeneste, familieteam, svangerskapsomsorg, barnefysioterapi og barneverntjeneste.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr

Årsmelding 2019

Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019	Avvik i kr
Barn og familie	24 405	24 544	139

Planområdet fikk et positivt avvik på 0,1 mill. kr ved årets slutt. I rapporteringen ved andre tertial ble det anslått et merforbruk i størrelsesorden 0,8 mill. kr som følge av økte utgifter til barnevernstjenesten. Utgiftene til barnevernstjenesten ble omtrent 0,9 mill. kr utover budsjett, men det har vært lavere utgifter på enkelte andre tjenester på planområdet som totalt sett genererte et positivt avvik.

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
				2019	
Barn og unge i Gausdal har en god og trygg start på livet, og kjenner seg inkludert og som en del av fellesskapet.	Foreldre er stabile og trygge omsorgspersoner.	01: Andel foreldre som opplever at veiledning og tiltak fra de ulike tjenestene er nyttige for dem i deres situasjon	100,0 %		Det er gjennomført ulike brukerundersøkelser i tjenestene som gir verdifull informasjon om tiltak og opplevd effekt. Det er imidlertid utfordrende å tallfeste disse tilbakemeldingene i prosent, men tilbakemeldingene benyttes aktivt til forbedringsarbeid i tjenestene..
Vi har glade, trygge, robuste barn og unge, med tro og håp for fremtiden, som mestrer et liv med opp- og nedturer.	Vi har glade, trygge og robuste barn og unge, med tro og håp for fremtiden.	01: Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning(B)	8,0 %	9,3 %	Resultatet for 2019 er litt høyere enn det vi hadde som mål. Det er også en økning i forhold til resultatet for 2018 (7,7%) Det er likevel viktig å være oppmerksom på at med et såpass lavt elevtall som grunnlag vil noen få vedtak gi relativt store utslag.
		02: Andel unge som er fornøyd med egen helse (UngData)	75,0 %		Resultatene fra UngData-undersøkelsen foreligger ikke før i mai 2020.
		03: Andel unge som er plaget av ensomhet (UngData)	12,0 %		Resultatene fra UngData-undersøkelsen foreligger ikke før i mai 2020

Det gjennomføres ulike former for brukerundersøkelser i tjenestene, men det er en utfordring å tallfeste opplevd kvalitet og tilbakemeldingene lar seg ikke nødvendigvis presentere i prosent. De ulike tjenestene har tilstrebet å samle tilbakemeldinger fra foresatte på tjenestene vi tilbyr, for å kunne vurdere i hvilken grad tilbud og tiltak oppleves som nyttige for tjenestemottakerne. Fokuset her er på innbyggermedvirkning og tjenesteutvikling.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	2,33 %	1,78 %	4,11 %
Årlig sykefravær 2018	1,70 %	8,41 %	10,11 %
Årlig sykefravær 2019	1,51 %	16,59 %	18,11 %

Det er et lavt nærvær med 81,9 %. Det er en negativ utvikling fra 2018 til 2019. Det er mer langtidsfravær som forårsaker det lave nærværet i 2019 samt den negative utviklingen fra 2018.

Sosiale tjenester og sysselsetting

Om planområdet

Planområdet består av gjeldsrådgivning, bostøtte, saksbehandling av Husbankens låne- og tilskuddsordninger, sosial rådgivning, økonomisk sosialhjelp, tilbud til rusmisbrukere, flyktningetjeneste, sysselsetting, aktivitets og arbeidstilbud for funksjonshemmede, oppfølgingstjeneste for ungdom, samt aktivitetssenter i Forset.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr			
Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019	Avvik i kr
Sosiale tjenester og sysselsetting	15 084	16 193	1 109

Det er et positivt avvik på 1,1 mill. kr. Dette knytter seg i hovedsak til lavere utgifter til økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogrammet. I tillegg ble utgiften til drift av selve NAV-samarbeidet lavere (Lillehammer kommune påla samarbeidet lavere driftsrammer for 2019 enn forutsatt), Gausdal sin andel av dette utgjorde snaue 0,2 mill. kr. Resultatet ble noe bedre enn mindreforbruket på 0,6 mill. kr som ble anslått ved rapporteringen per andre tertial.

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
Vi yter riktige tjenester med høy kvalitet, med utgangspunkt i brukerens behov.	Flyktningene er inkludert i lokalsamfunnet.	01: Andel flyktninger som har fått tilbud om norskspråklig fadder innen 2 måneder etter bosetting.	75,0 %	2019	Vi har ingen nye bosatte flyktninger i 2019

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat 2019	Beskrivelse mål
		02: Andel flyktningbarn i alderen 6- 18 år som deltar i en fritidsaktivitet innen 6 mnd. etter bosetting.	100,0 %		Vi har ingen nye bosatte flyktninger i 2019
	Innbyggere som er i jobb står i jobben gjennom sykefraværsoppfølging. Innbyggere utenfor arbeidslivet som ønsker og kan arbeide får en jobb.	01: Andel med gradert sykemelding ved passering 12 uker skal i snitt være 48%	48,0 %	51,0 %	
		02: Andel gjennomførte dialogmøte 2 innen 26 uker skal i snitt være 80%	80,0 %		Måles ikke som tidligere.
		03: Andel arbeidssøkere med overgang til arbeid skal i snitt være 68%	68,0 %	69,0 %	
		04: Andel personer med nedsatt arbeidsevne med overgang til arbeid skal i snitt være 49%	49,0 %	48,0 %	
		06: Unge under 30 år skal ha en aktiv plan med sikte på jobb eller utdanning innen 8 uker.			Dette følges opp av et eget ungdomsteam som sikrer at alle har en plan så snart som mulig og senest innen 8 uker.
		07: Innsatsen overfor brukere under 30 år, langtidsledige og innvandrere fra land utenfor EØS skal styrkes. Disse gruppene, samt personer med nedsatt arbeidsevne, skal prioriteres ved oppfølging og bruk av arbeidsrettede tiltak			Dette er prioriterte grupper for NAV Lillehammer-Gausdal i oppfølgingsarbeidet. Organiseringen og ressursene i kontoret gjenspeiler denne prioriteringen.
		08: For brukere med manglende kvalifikasjoner er det viktig å kunne tilby kompetansehevende tiltak, eller sikre overgang til utdanning			Med et arbeidsmarked som stadig etterspør mer formell kompetanse gjenspeiler dette NAVs vektlegging av kvalifiserende tiltak og utdanning for brukerne som får oppfølging av NAV.
		09: Langtidsledige skal alltid vurderes for direkte meldte stillinger.			Langtidsledige følges opp tettere etter 26 uker for å koble disse til ledige jobber i markedet.

Vedrørende tjenester gitt av NAV.

NAV skal gi mennesker muligheter og bidra til at flest mulig blir selvforsørget gjennom eget arbeid. NAV Lillehammer-Gausdal har god utvikling på oppfølging av prioriterte målgrupper – ungdom, langtidsledige, brukere med nedsatt arbeidsevne og fremmedspråklige. Dette arbeidet fortsetter med full tyngde.

Sosialtjenesteloven inngår i NAV og kommunens samlede velferdsansvar, og setter rammer for de kommunale tjenestene NAV-kontoret skal utføre og medvirke inn i. Det er et mål at tjenestene skal bidra til å forebygge og redusere fattigdom og fremme sosial inkludering. Sosialtjenesteloven er samfunnets siste sikkerhetsnett, og skal fange opp hjelpebehov som ikke ivaretas av andre ordninger. Helhetsperspektivet, familien og særlig barna er viktig å ta hensyn til når det gjelder tjenester etter loven.

Satsing på kompetanse er helt sentralt i vår virksomhet slik at medarbeiderne har de kunnskaper og ferdigheter som skal til for å få mennesker i arbeid og skape gode brukeropplevelser. Forvaltningsloven og sosialtjenesteloven er viktige prioriteringer i kompetansearbeidet. Det er også kontakt og relasjonsbygging med arbeidsgivere, samt veilednings- og inkluderingskompetanse. I takt med at flere av våre tjenester digitaliseres endrer vi våre arbeidsprosesser. Vi forsøker hele tiden å ta ut gevinster slik at kvaliteten på tjenestene bedres.

I tillegg til nytenkning og innovasjon, er NAV i prosess med å videreutvikle samarbeidet med øvrige kommunale tjenesteområder, helsesektoren og utdanningssektoren. Flere og flere av våre brukere har behov for samtidig bistand noe som utfordrer måten vi løser oppgavene på. Vi har også et utstrakt samarbeid med bedrifter i regionen for å inkludere flere i arbeid. Kontakten og relasjonen med arbeidsgivere er helt avgjørende for å lykkes med å få flere i arbeid.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	1,36 %	3,31 %	4,68 %
Årlig sykefravær 2018	1,34 %	4,28 %	5,61 %
Årlig sykefravær 2019	2,22 %	1,46 %	3,68 %

Det er et nærvær på planområdet på 96,3 %. Dette er et bra tall, og det er en positiv utvikling siden 2018. Dette knytter seg til lavere langtidsfravær.

Helse

Om planområdet

Planområdet omfatter bofellesskapene Flatland, Bjørkvin, Heggelia og Flatavegen 2, vernepleietjeneste, støttekontakt- og avlastningstjeneste for yngre, kommunale tiltaksplasser, psykisk helse- og rustjeneste, fysioterapitjeneste, ergoterapitjeneste, dagsenter for eldre, aktivitetssenteret i Forset, frisklivsentral (folkehelse), utgifter knyttet til kommunelegetjenesten, legevakt, miljørettet helsevern, teknisk hygiene, smittevern og forebyggende edruskapsarbeid, inklusiv inntekter/utgifter knyttet til skjenkebevillinger.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr			
Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019	Avvik i kr
Helse	62 518	64 044	1 525

Planområdet fikk et mindreforbruk på 1,5 mill. kr. Legetjenesten fikk et positivt avvik på 0,6 mill. kr som følge av økte brukerbetaling og refusjon fra staten (HELFO). Tilskuddsmidler har dekket opp lønnsmidler med 0,6 mill. kr, og øvrige avvik utgjør 0,3 mill. kr.

Det ble brukt 0,6 mill. kr av overskuddsfond for å redusere merforbruk i deler av tjenesten.

Ved rapporteringen per andre tertial ble det anslått et resultat i balanse. Dette skyldes at de forhold som er omtalt ovenfor, fikk et mer positivt utfall enn det vi anslo.

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
Gausdal kommune leverer tjenester som fremmer læring, mestring og inkludering. Og som medvirker til å utjevne levekårsforskjeller.	Rehabiliteringstjenesten og Frisklivsentralen: Tjenestene skal preges av mer forebygging og mindre reparasjon	02: Innbyggerne har tilgang til flere lavterskel møteplasser som fremmer helse og mestring			Det er startet opp en artrose-gruppe ved det fysiske instituttet i Forset (drives av fysioterapeuter med driftsavtale) og Mestringskurs for kreftpasienter i samarbeid med Frisklivsentralen er gjennomført.
		03: Den interkommunale frisklivsentralen utvider sin portefølje av tilbud både i bredde og dybde, og flere deltakere benytter seg av sentralens lavterskel trenings- og gruppetilbud.			Det er en liten økning i antall brukere fra Gausdal (4) sammenlignet med 2018. Det er et bredt spekter av tilbud (ulike kurs og tiltak) med fokus på friskliv og mestring. Tilbudene er gjort kjent i kommunen ved ulike anledninger.
		04: Regionalt kompetanseløft og			Kommunen har deltatt i det interkommunale

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat 2019	Beskrivelse mål
		fagsamlinger innen rehabilitering			rehabiliteringssamarbeidet. Det har vært arrangert fagdag med fokus på samhandling, individuell plan og koordinator.
		Leveransemål er beskrevet i tekstdel.			Det er jobbet godt mot målene i rehabilitering og frisklisentral, Tiltakene er stort sett gjennomført, Artrose- gruppe er startet opp, og fortsetter i 2020.
Vi mobiliserer og utvikler medarbeidernes kompetanse for å løse framtidens oppgaver og utfordringer.	Habiliteringstjenesten: Tjenesteyting i samsvar med gjeldende rutiner, lover og regelverk for fagområdet	01: Det gjennomføres kompetansetiltak og opplæring som sikrer forsvarlig faglighet på tvers av tjenesten			<p>I forbindelse med tilsyn fra Fylkesmannen høsten 2019, har kommunen hatt fokus på kompetanseheving på bruk av tvang og makt, regulert i helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Alle ansatte gjennomfører e-læringskurs om tvang og makt og Fylkesmannen har holdt to kurs om temaet. Til dette kurset ble alle faste og mye brukte vikarer invitert.</p> <p>Alle fast ansatte, samt mye brukte vikarer, har gjennomført grunnkurs i HAVA (håndtering av aggressiv og voldelig atferd). To ansatte er sertifiserte instruktører.</p>
		02: Det rapporteres færre avvik på tjenesteutøvelsen			Det har vært et ekstra fokus på avviks-rapportering fra våren 2019. Som et resultat av dette økte antall meldte avvik en periode. Etter at de ansatte har fått bedre forståelse for hva avvik er, ser vi at antall meldte avvik har gått ned. Økt kunnskap om avvik og avviks-håndtering, gjør den enkelte ansatte bedre rustet til å gripe inn og korrigere egne og andres feil. Det igjen øker kvaliteten på tjenesten vi tilbyr den enkelte bruker.

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat 2019	Beskrivelse mål
		Nærværet i tjenesten viser en positiv utvikling			Nærværet i tjenesten har vært preget av flere langtids-sykemeldinger. Dette er i endring, og vi ser at de siste tre månedene av 2019 har nærværet økt markert.
	Psykisk helse og rustjeneste: Tjenesten har effektive arbeidsmetoder og god kompetanse til å møte framtidens utfordringer	01: Flere brukere klarer seg med kortere behandlingsløp			FIT (feedback-informerte tjenester) er tatt i bruk i tjenesten. Flere pasienter er avsluttet, og blitt videreført til andre tilbud som vurderes mer nyttig for den enkelte. Det gjøres mer grundige vurderinger ved inntak av nye pasienter. Vurderingene gjøres ut fra hva som har vært prøvd før av behandling og tiltak, og hva som har vist seg å være til nytte / eller liten nytte for pasienten. Ut fra dette henvises det, i samråd med pasienten, til ulike tiltak som en tenker av er verdi for pasienten, for eksempel sosiale aktiviteter som dagsenter, frisklivsentral, fysiomotorisk fysioterapeut, ulike kurs, etc.
		02: Vi avslutter behandling som ikke virker, og vurderer alternativer sammen med bruker			Alle pasienter får tilbud om FIT som verktøy for evaluering av behandling / tiltak. Når pasienten ikke har hatt nytte av igangsatte tiltak, avslutter vi, og bruker da å henvise til andre mulige tiltak som er bedre tilpasset brukers behov og som er av større nytte for vedkommende.
		03: Nye og fleksible tverretatlige oppfølgingsmodeller gir effekt mot de tyngste målgruppene, - bl.a. gjennom bruk av FIT (feedback informerte tjenester) og deltakelse i etablering og drift av interkommunalt FACT-team (fleksibelt aktivt			FACT har vært under planlegging (siste fase) i 2019, FACT teamet vil være i drift fra første halvår 2020, og en regner da med å se effekt av denne arbeidsmåten mot målgruppen med størst utfordringer.

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat	Oppnådd resultat 2019	Beskrivelse mål
					oppsøkende behandlingsteam).
Vi yter riktige tjenester med høy kvalitet, med utgangspunkt i brukerens behov.	Legetjenesten: Innbyggerne har tilgang på legetjenester av god kvalitet.	02: Pasientene opplever redusert ventetid både for å få legetime og på venteværelset.			Det har i 2019 være ventetid på time (og på venteværelse) innenfor det som kan betegnes som akseptabelt. Ventetid på time kan variere noe fra fastlege til fastlege, men er ikke lenger enn andre kommuner vi vanligvis sammenligner oss med. Alle stillinger har vært besatt og kapasiteten vurderes som god.
		03: Vi deltar aktivt i regional kommunalsjefgruppe i Helseregion Sør-udbrandsdal, der videreutvikling av legevakt og KAD-samarbeidet drøftes.			Vi har som tidligere år deltatt som en aktiv part i regional kommunalsjefgruppe, der legevakt og KAD-samarbeid drøftes.
		04: Kommunen benytter KAD-plassene i økende grad.			Vi har sittet tett på oppfølging av legevakt og bruk av KAD-plasser i 2019. KAD-plasser er redusert fra 5 til 2 fra nyttår 2020, ut fra en faktisk utnyttelse av disse plassene.
		05: Det gjennomføres systematiske møter mellom legetjenesten og kommunale helse- og omsorgstjenester			Det er gjennomført faste møter (etter planen) mellom fastlegetjenesten og kommunens helse- og omsorgstjenester i 2019.
		Leveransemål er beskrevet i tekstdel.			Det har ikke vært vakante stillinger i legetjenesten i 2019. Det har også vært lav turnover av fastleger, og kapasiteten har vært god. Flere av fastlegene er i spesialiseringsløp. Totalt sett har dette bidratt til sikre innbyggerne forutsigbare legetjenester av god kvalitet.

Sykefravær

Fravær

	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	1,79 %	6,51 %	8,31 %
Årlig sykefravær 2018	2,08 %	6,83 %	8,92 %
Årlig sykefravær 2019	1,65 %	7,48 %	9,13 %

Det er et nærvær på 90,9 % på planområdet i 2019. Det er litt lavere nærvær enn i 2018. Det er høyere langtidsfravær som er årsaken til den negative utviklingen.

Ansatte som er sykmeldte følges opp av arbeidsgiver / sammen med NAV, med fokus på å komme tilbake til jobb så snart som mulig med eventuelle tilrettelegginger.

Omsorg

Om planområdet

Planområdet omfatter kommunens pleie- og omsorgstilbud, og inneholder sykehjemsdrift, helsetjenester i hjemmet (hjemmesykepleie), praktisk bistand (hjemmehjelp), omsorgsboliger, bofellesskap, omsorgslønn, brukerstyrt personlig assistanse, trygghetsalarm, tildelingskontor, kjøkkendrift i institusjon og matlevering til hjemmeboende.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr				
Planområde	Regnskap 2019	Rev. budsjett 2019		Avvik i kr
Omsorg	104 363	102 041	-	2 322

Det er et merforbruk på 2,3 mill. kr ved årets slutt. Lavere tilskudd til ressurskrevende tjenester enn anslått utgjør 1,6 mill. kr. Det ble brukt 2,2 mill. kr av overskuddsfond for å dekke opp merforbruket innen driften av tjenesten, men avviket ved årets slutt utgjør likevel et merforbruk på 1 mill. kr. Kommunens utgifter til utskrivningsklare pasienter fra sykehusene utgjør et mindreforbruk på 0,3 mill. kr.

Som påpekt i rapporteringen per andre tertial, har driftsnivået vært for høyt ut fra den budsjetttrammen som har vært tilgjengelig. I kommunedirektørens tiltaksliste, som legges fram for kommunestyret i mars/april 2020, samt i sak knyttet til framtidens helse- og omsorgstjenester, vil det bli lagt fram tiltak for å komme i balanse i budsjettet for 2020 samt i økonomiplanperioden.

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat 2019	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
Vi yter riktige tjenester med høy kvalitet, med utgangspunkt i brukerens behov.	Kvalitetsforbedring: Vi yter effektive tjenester med god kvalitet innenfor gjeldende økonomisk ramme.	01: Systematisk arbeid med kvalitets- og internkontrollrutiner	Gjennomføres		Arbeidet med kvalitet og internkontroll er et kontinuerlig pågående arbeid. Vi har tatt i bruk nye datasystemer for fagprosedyrer og for avviksregistrering. Vi gjennomfører ROS-analyser (risiko- og sårbarhetsanalyser) innenfor både helse, miljø og sikkerhet

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat 2019	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
					(HMS), datasikkerhet (GDPR) og innenfor legemiddelhåndteringen. Brukerundersøkelse i sykehjem er gjennomført.
		02: Øke andelen ansatte med fag- og spesialutdanning	Gjennomføres		Læringer er ansatt i faste stillinger. Vi har gjennomført og gjennomfører ordningen med "fagbrev på jobb". Vi har flere sykepleierstudenter som mottar stipend mot bindingstid i kommunen. Sykepleiere gjennomfører spesialutdanning i rehabilitering og hjemmesykepleie. Mange ansatte gjennomfører ABC opplæring i demens, psykisk helse hos eldre og velferdsteknologi, samt digital opplæring innen smertelindrende behandling.
		03: Øke andelen pasienter som blir kartlagt og vurdert spesielt med tanke på å ta i bruk digital velferdsteknologi	I gang		Flere pasienter etterspør og benytter trygghetsteknologi nå enn tidligere.
		04: Øremerke ressurser til implementeringen av velferdsteknologi	I gang		Vi deltar i et samarbeid med 12 kommuner. Dette er primært for å lære av hverandre. HelseDirektoratet gjennomfører kurs for de deltakende kommunene.
Pasientforløp: Pasienten opplever at helse- og omsorgstjenesten er helhetlig og sømløs, og med tjenesteytere som har pasientfokus og god fagkunnskap.	01: Satsing på hverdagsrehabilitering og tverrfaglig samarbeid		I gang		Det er et innarbeidet ressurs- og kompetansesamarbeid mellom Rehabilitering, tildelingskontoret og seksjonene i Helse og mestring. Opprettholder de faste tverrfaglige møtepunktene. Tverrfaglig kartlegging av innbyggere/pasienter gjennomføres når det er behov for det.
	02: Satsing på hverdagsrehabilitering og tverrfaglig samarbeid		Gjennomføres		Fastlegesykepleiermøtene mellom hjemmetjenesten og fastlegene er gjeninnført.

Årsmelding 2019

Hovedmål	Mål	Indikator	Ønsket resultat 2019	Oppnådd resultat	Beskrivelse mål
					Vi gjennomfører en utviklingsprosess for å bedre arbeidsflyten mellom tildelingskontoret og koordinerende enhet.
		04: Innføre fast rutine med vurderingsbesøk i sykehuset		Ikke gjennomført	Det tas for hver pasient en individuell vurdering av behovet for sykehusbesøk. I de fleste tilfeller er det tilstrekkelig med elektronisk og/eller telefonisk kommunikasjon med sykehuset.
		05: Gi tilbud om systematiske pasient- og pårørendesamtaler		Gjennomføres	Gjennomføres på sykehjem og i hjemmetjenesten.
		06: Tilby forebyggende samtaler for alle innbyggere > 78 år		Påbegynt	Forebyggende samtaler er ikke gjennomført systematisk. Men alle kartleggingssamtaler og vurderinger som gjøres ved alle søknader om tjenester og alle førstegangsbesøk i hjemmet, er i praksis en forebyggende samtale. Men vi ønsker også å komme i kontakt med personer som ikke har helsetjenester, for å gi råd om blant annet hjelpemidler og utbedring av boligen. Det er planlagt en "åpen dag" våren 2020, men den må utsettes pga. Korona-problematikken. Informasjon og brev sendes ut.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2017	2,29 %	6,42 %	8,72 %
Årlig sykefravær 2018	2,10 %	5,23 %	7,33 %
Årlig sykefravær 2019	2,54 %	5,94 %	8,48 %

Det er et nærvær på 91,5 %. Dette er lavere enn i 2018, og knytter seg til både høyere korttids- og langtidsfravær i 2019 enn det som var tilfellet i 2018.

Generelle utgifter og inntekter

Om planområdet

Planområdet omfatter inntekter fra skatt og rammetilskudd samt andre generelle statstilskudd. Her føres også rente- og avdragsutgifter, samt renteinntekter fra likviditet og avkastning fra kraftsektoren. Generell bruk og avsetning til fond, driftsfinansiering av investeringer og bruk av tidligere års regnskapsmessige overskudd/inndekking av underskudd hører også hjemme her. Premieavvik pensjon føres her. Budsjettreserver som ikke er fordelt ut på de øvrige planområdene plasseres også her.

Status økonomi på planområdet

Beløp i 1000 kr					
Planområde	Regnskap 2019		Rev. budsjett 2019		Avvik i kr
Generelle utgifter og inntekter	-	38 524	-	42 594	4 069

Planområdet fikk et merforbruk på nær 4,1 mill. kr. Lønnsoppgjøret og pensjonsutgiftene ble 2,8 mill. kr dyrere enn budsjettet. Ved rapporteringen for andre tertial ble dette anslått å utgjøre et merforbruk på 2,3 mill. kr

Det framkommer et teknisk merforbruk knyttet til avsetning til flyktningefond med 1,4 mill. kr. Tilsvarende merinntekt framkommer på regnskapsskjema 1A, og de to postene går i balanse sett under ett.

Årets mindreforbruk på 11,7 mill. kr er ført som en utgift i regnskapet for 2019, dette framkommer dermed som et negativt avvik tilsvarende på planområdet.

KOSTRA-analyse per planområde

Administrative fellestjenester

Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring, i kr. per innbygger (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	525	601	529	622
Øyer	557	529	574	656
Tynset	775	606	589	795
Oppdal	589	614	558	684
Hole	350	301	403	471
Kostragruppe 11	507	506	477	558

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har høyere utgifter til politisk styring enn KOSTRA-gruppa, men i det nedre sjiktet når en ser det opp mot de andre kommunene vi sammenligner oss med.

Utgiftene har økt fra 2018 til 2019 som følge av gjennomført kommunevalg høsten 2019.

Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. per innbygger (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	214	160	199	200
Øyer	194	133	179	188
Tynset	166	107	124	66
Oppdal	132	150	147	154
Hole	105	112	82	143
Kostragruppe 11	177	182	159	151

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Kontroll og revisjon omfatter utgifter til drift av kontrollutvalget inkl. Kontrollutvalgssekretariatet, utgifter til revisjon av regnskapet, samt gjennomføring av forvaltningsrevisjonsprosjekter. Gausdal kommune har den høyeste utgiften per innbygger ut fra alle de vi sammenligner oss med.

Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	3 864	3 978	4 021	3 952
Øyer	3 306	3 613	4 056	3 726
Tynset	4 546	4 543	4 306	4 178
Oppdal	3 691	3 698	3 624	3 730
Hole	4 695	4 147	4 112	4 420
Kostragruppe 11	4 211	4 307	4 468	4 559

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har lavere utgifter til administrasjon enn KOSTRA-gruppen og vi ligger omtrent midt på treet i forhold til de vi sammenligner oss med.

Næring og miljø

Prioritet - Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling. Netto driftsutgifter per innbygger

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	560	475	510	588
Øyer	345	380	364	383
Tynset	440	434	475	516
Oppdal	438	338	379	420
Hole	119	117	116	116
Kostragruppe 11	201	195	212	236

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

På dette området er det ført kommunens andel av regionalt landbrukskontor, samt netto utgifter til veterinærvakt. Gausdal kommune har høyere utgifter til landbruksbasert næringsutvikling enn de kommuner vi sammenligner oss med. En relativt sett stor landbruksnæring, og et ønske om økt fokus på utviklingsarbeid i landbruket fra både politikere og næringen kan være årsaker til at Gausdal ligger høyere enn de vi sammenligner oss med.

Prioritet - Tilrettelegging og bistand for næringslivet. Netto driftsutgifter per innbyggere

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	384	344	373	419
Øyer	327	459	347	654
Tynset	-152	17	-110	440
Oppdal	-84	-73	-666	-227
Hole	-26	213	75	-103
Kostragruppe 11	153	196	141	302

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Gausdal har jevnt over brukt mer på tilrettelegging og bistand til næringslivet enn de vi sammenligner oss med. Det framgår av tallene at Gausdal prioriterer tilrettelegging og bistand for næringslivet. Kommunen yter tilskudd fra næringsfondet, samtidig som det gis tilskudd som dekkes av kommunens ordinære driftsbudsjett.

Skole

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Grunnskole (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	16 588	16 085	16 936	15 587
Øyer	17 069	16 763	15 946	16 665
Tynset	15 630	15 162	15 245	15 216
Oppdal	15 939	15 060	15 420	15 421
Hole	14 945	14 434	14 463	15 510
Kostragruppe 11	15 627	15 461	15 697	15 825

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Utgiftene per innbygger er i 2019 på nivå med K11 og de fleste av sammenligningskommunene. 2018 var et år med midlertidig drift i forbindelse med bygging av Fjerdum skole, samt oppstart av nye Fjerdum skole.

Årsmelding 2019

Prioritet - Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	13 080,7	12 796,6	13 101,5	11 963,5
Øyer	12 218,7	11 984,9	11 057,9	11 747,0
Tynset	12 104,7	11 832,8	11 728,4	11 602,9
Oppdal	12 159,1	11 538,4	11 781,4	11 752,1
Hole	11 543,2	11 101,1	11 210,8	12 079,2
Kostragruppe 11	11 880,4	11 622,6	11 721,2	12 102,7

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Det er en stor reduksjon i Gausdal kommunes utgifter til denne KOSTRA-funksjonen. Dette har sammenheng med endringene i skolestrukturen, samt rammereduksjon på planområdet med de siste års budsjetter. 2018 var et år med midlertidig drift i forbindelse med samling av Engjom og Fjerdum skoler. 2019 er første fulle driftsår med nye Fjerdum skole. Nivået er nå omtrent som for sammenligningskommunene og K11.

Prioritet - Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	232,0	233,6	215,8	107,1
Øyer	132,4	169,5	199,0	199,5
Tynset	-8,8	-33,7	66,1	50,1
Oppdal	388,9	283,3	360,8	425,7
Hole	240,2	240,0	153,8	207,6
Kostragruppe 11	224,3	214,9	221,5	252,1

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Utgiftene til drift av SFO er redusert med ca. 0,6 mill. kr fra 2018 til 2019, mens inntektssida er omtrent uendret. Dette er årsaken til at kommunens driftsutgift per innbygger er vesentlig lavere i 2019 enn i 2018.

Prioritet - Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	657,8	691,4	607,6	513,1
Øyer	520,3	526,0	510,0	479,1
Tynset	542,2	540,6	505,4	460,1
Oppdal	410,8	325,0	323,5	397,6
Hole	339,9	344,8	345,2	458,6
Kostragruppe 11	415,3	403,5	390,3	391,9

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Utgifter til skoleskyss ligger over sammenligningskommunene, men er betydelig redusert siste fire år.

Barnehage

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (201) førskole (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	7 719	7 976	8 085	7 876
Øyer	8 252	7 179	7 226	7 872
Tynset	7 650	7 382	7 642	7 886
Oppdal	8 118	8 364	8 099	8 081
Hole	6 754	7 205	7 014	6 873
Kostragruppe 11	7 712	7 789	7 861	8 089

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Netto driftsutgifter per innbygger til førskole er noe redusert siden 2018. Nivået er på linje med sammenligningskommunene.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	686	640	472	593
Øyer	1 197	1 107	1 571	1 831
Tynset	753	1 124	1 099	1 072
Oppdal	287	338	446	453
Hole	552	539	561	572
Kostragruppe 11	647	686	731	747

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal kommune bruker noe mindre enn KOSTRA-gruppa på styrket tilbud til førskolebarn. Det er variasjoner mellom sammenligningskommunene.

Siden denne kostnaden er knyttet til barn med spesialpedagogiske behov, vil dette variere fra år til år. Målsettingen vår er å ha så gode allmennpedagogiske tiltak at behovene for spesialpedagogisk hjelp skal bli mindre, men noen utfordringer som utløser spesialpedagogisk hjelp vil likevel forekomme.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	8 889	9 176	9 232	9 024
Øyer	10 726	9 495	9 857	10 821
Tynset	9 485	9 783	9 860	9 987
Oppdal	8 624	8 932	8 914	8 868
Hole	7 968	8 406	8 342	8 174
Kostragruppe 11	8 913	9 044	9 187	9 436

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Netto driftsutgifter til barnehageområdet har vært stabile de siste fire år, og er lavere enn i KOSTRA-gruppa. Antall barn i aldersgruppen 1-5 år er ca. 20 % lavere ved utgangen av 2019 enn i 2016. Når utgiftene per innbygger er stabile tyder det på at driften tilpasses selv om befolkningen endrer seg.

Produktivitet - Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime (kr)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	72,9	76,4	77,9	77,4
Øyer	79,5	79,3	79,3	82,7
Tynset	76,6	87,0	79,4	88,8
Oppdal	68,5	73,5	68,4	67,2
Hole	62,5	65,5	70,6	69,5
Kostragruppe 11	72,1	72,7	75,0	78,3

Årsmelding 2019

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Utgifter per oppholdstime er tilnærmet uendret fra 2018, og ligger nå noe under KOSTRA-gruppa.

Dekningsgrad - Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	89,6 %	88,4 %	91,3 %	92,6 %
Øyer	93,4 %	90,3 %	90,4 %	90,4 %
Tynset	97,9 %	94,0 %	100,8 %	95,1 %
Oppdal	96,0 %	99,0 %	99,5 %	100,8 %
Hole	91,4 %	91,0 %	90,2 %	93,7 %
Kostragruppe 11	91,5 %	91,9 %	92,5 %	92,9 %

Indikatoren viser hvor mange barn som er i barnehager i kommunen uavhengig av bostedskommune. Andelen barn i barnehage 1-5 år har gått litt opp fra 2018.

Dekningsgrad - Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	64,2	61,1	60,9	61,8
Øyer	54,3	50,4	53,0	52,8
Tynset	78,3	76,4	76,4	75,7
Oppdal	26,0	22,8	43,9	43,5
Hole	84,1	82,1	82,1	82,1
Kostragruppe 11	51,0	50,7	51,3	56,1

I Gausdal går ca. 60 % av barna i en kommunal barnehage. Det er noe høyere enn landsgjennomsnittet, men lavere enn enkelte av de andre vi sammenligner oss med.

Andre nøkkeltall - Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet, alle barnehager

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	5,9	5,9	5,9	5,7
Øyer	6,3	6,2	5,8	5,6
Tynset	5,7	5,0	5,6	5,2
Oppdal	5,8	5,9	5,8	5,6
Hole	5,9	6,0	6,0	5,9
Kostragruppe 11	6,0	6,0	5,8	5,6

Kommunen har en bemanningsnorm på 3 barn under 3 år per ansatt og 6 barn over 3 år per ansatt. Denne normen følges og variasjoner mellom år skyldes fordelingen mellom små og store barn.

Kultur og fritid

Prioritet - Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	1 871	1 974	1 875	2 049
Øyer	1 919	1 665	1 852	1 972
Tynset	2 099	2 113	2 246	2 202
Oppdal	2 838	3 174	3 333	3 395
Hole	1 894	1 710	3 722	2 242
Kostragruppe 11	2 177	2 230	2 289	2 660

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Gausdal kommune bruker en mindre andel av sine samlede driftsutgifter til kultur enn KOSTRA-gruppa. Gausdal er på samme nivå som flere av de vi sammenlikner oss med. Utgiftene er litt høyere enn i 2018.

Prioritet - Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	208	216	211	200
Øyer	331	301	331	348
Tynset	393	380	396	392
Oppdal	263	260	278	269
Hole	268	264	330	328
Kostragruppe 11	322	319	328	329

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger er lavere enn de vi sammenligner oss med. Årsaken til dette er samdrift av kommunens folkebibliotek og skolebiblioteket til Gausdal videregående skole. Målt opp mot åpningstider og aktivitetsnivå er det mye bibliotektilbud per krone. Det er ingen vesentlig endring i utgiftsnivået fra 2018 til 2019.

Prioritet - Netto driftsutgifter til idrett per innbygger (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	92	142	79	257
Øyer	338	130	159	139
Tynset	372	125	150	105
Oppdal	186	178	252	158
Hole	-55	-82	1 784	225
Kostragruppe 11	210	222	208	379

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Økningen i netto driftsutgifter til idrett per innbygger fra 2018 til 2019 kan knyttes til tilskudd til idrettslag, da i hovedsak tilskudd til kunstgressbane i Follebu med 1 mill. kr.

Kommunens øvrige utgifter til idrett består av driftsutgifter/tilskudd til løypebrøyting, noe idrettsutstyr samt lønnsmidler til håndtering av spillemiddelsøknader.

Kommunens satsing på idrettsområdet vises gjennom tilrettelegging av bygg og anlegg (Gausdal Arena og Linflåa stadion), samt kommunestyret sin beslutning om lave brukerbetalinger for lån av disse anleggene. På dette området har kommunen høyere utgifter enn de vi sammenligner oss med, dette som følge av at det blir ført avskrivninger for Gausdal Arena. Kommunens utgifter til idrettsbygg framgår ikke av tabellen foran.

Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	4 252	4 395	3 782	3 548
Øyer	5 129	5 077	4 743	5 601
Tynset	3 036	3 070	3 718	2 948
Oppdal	3 147	3 273	3 693	3 683
Hole	4 051	4 026	4 320	3 846
Kostragruppe 11	3 478	3 486	3 582	3 588

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Driftsutgiftene til kulturskolen er noe lavere for 2019 enn foregående år. Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler er tilnærmet likt med sammenligningskommunene med unntak av Øyer. Driftsutgiftene er lavere enn tidligere år som følge av rammenedtaket på planområdet.

Årsmelding 2019

Dekningsgrad - Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alt

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	28,9 %	24,3 %	27,6 %	24,8 %
Øyer	37,3 %	32,7 %	33,2 %	34,5 %
Tynset	30,3 %	29,7 %	26,5 %	27,3 %
Oppdal	24,4 %	32,7 %	35,6 %	34,7 %
Hole	22,8 %	23,7 %	16,5 %	16,7 %
Kostragruppe 11	18,9 %	18,6 %	19,0 %	19,0 %

Gausdal har hatt en betydelig økning i andel elever i grunnskolealder som er i kulturskolen fra 2018 til 2019. Det er god oppslutning i alle fag i kulturskolen. Det er venteliste i flere av fagene. Det er en økning i noen av kulturskolens gruppeaktiviteter, det er blant annet opprettet en ny gruppe som får dansetilbud i SFO. Kulturskolen har flere elever som både er yngre og eldre enn grunnskolealder. Samtlige av de kommunene vi sammenligner oss med har også en økning fra 2018 til 2019.

Teknisk drift

Produktivitet - Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	5 522	4 313	4 183	3 858
Øyer	4 085	4 329	4 199	4 066
Tynset	6 558	6 402	6 210	6 036
Oppdal	2 795	2 729	2 647	2 056
Hole	3 911	4 202	4 076	4 056
Kostragruppe 11	3 941	3 940	3 821	3 819

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Stor aktivitet i byggebransjen, spesielt i hyttemarkedet, har gitt store inntekter i form av tilknytningsavgifter på nye bygg. Dette, sammen med at utgiftene for rensing av avløp ikke har blitt så store som antatt for noen år siden, har ført til at årsgebyr for avløp har blitt vesentlig redusert de siste årene.

Gausdal ligger omtrent midt på treet sett opp mot de kommunene vi sammenligner oss med, men er noe høyere enn snittet i KOSTRA-gruppa.

Produktivitet - Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1) (kr)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	3 833	3 182	3 086	2 996
Øyer	3 008	2 936	3 269	3 174
Tynset	3 641	3 416	2 564	2 489
Oppdal	2 626	2 565	2 403	2 333
Hole	2 425	2 886	2 921	2 836
Kostragruppe 11	3 306	3 303	3 358	3 260

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Stor aktivitet i byggebransjen, spesielt i hyttemarkedet, har gitt store inntekter i form av tilknytningsavgifter på nye bygg. Dette har ført til at årsgebyr for vann har blitt vesentlig redusert de siste årene.

Samtidig ser en at vanngebyret ligger i det øvre sjiktet når en ser opp mot de en sammenligner seg med.

Årsmelding 2019

Grunnlagsdata (Nivå 3) - Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	2 492	2 583	2 600	2 524
Øyer	2 492	2 583	2 600	2 524
Tynset	3 032	2 826	2 566	2 491
Oppdal	2 776	2 782	2 752	2 672
Hole	2 751	2 687	2 815	2 733
Kostragruppe 11	2 919	2 865	2 908	2 795

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Gausdal har felles renovasjonsselskap sammen med Øyer og Lillehammer (GLØR). Dette drives effektivt og rasjonelt, og gebyrene er i det nedre sjikt av de vi sammenligner oss med.

Grunnlagsdata (Nivå 3) - Årsgebyr for septiktømming - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1) (kr)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	1 381	1 349	1 308	1 270
Øyer	1 786	898	871	872
Tynset	1 153	1 548	1 502	1 460
Oppdal	1 899	1 854	1 798	1 746
Hole	1 361	1 041	1 009	980
Kostragruppe 11	1 422	1 494	1 449	1 388

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Gausdal har sammen med Øyer og Lillehammer felles rammeavtale med eksternt firma når det gjelder tømming av septiktanker. Det har de siste årene bygget seg opp fond på dette selvkostområdet slik at gebyrene er noe reduserte. Gausdal er ca. midt på treet i forhold til sammenlignbare kommuner, og noe under KOSTRA-gruppa.

Produktivitet - Netto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	61 433	59 442	73 665	70 544
Øyer	71 035	60 272	78 530	83 703
Tynset	90 968	83 746	86 804	91 586
Oppdal	96 321	86 853	93 075	80 955
Hole	115 299	101 914	108 525	114 394
Kostragruppe 11	77 786	81 067	82 213	85 855

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Gausdal har her litt lavere driftsutgifter i 2019 i forhold til 2018. Dette skyldes at det har vært gjennomført litt mindre planlagt vedlikehold enn året før. I forhold til sammenlignbare kommuner og KOSTRA-gruppa ligger Gausdal lavt i driftsutgifter per km. kommunal vei.

Bygg/eiendom/areal

Prioritet - Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbygger

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	2 633,0	2 346,6	2 960,3	2 920,3
Øyer	4 004,3	3 917,7	3 818,2	3 839,0
Tynset	2 369,6	2 228,1	2 187,6	2 044,5
Oppdal	2 390,0	2 278,6	2 267,7	2 193,2
Hole	2 243,2	2 197,8	2 065,1	2 071,7
Kostragruppe 11	2 193,4	2 185,9	2 250,9	2 259,3

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Årsmelding 2019

Gausdal har noe høyere utgifter til skolelokaler enn de vi sammenligner oss. Dette henger nok sammen med skolestrukturen i Gausdal, samt at vi har en skole som er nedlagt, men ikke avhendet og som vi fortsatt har driftskostnader på.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (221) førskolelokaler og skyss (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	485	561	675	554
Øyer	1 278	1 209	1 060	1 118
Tynset	1 082	1 277	1 119	1 028
Oppdal	219	231	369	335
Hole	662	662	768	729
Kostragruppe 11	555	570	595	601

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har redusert utgiftene til førskolelokaler og skyss som følge av samlokalisering av to barnehager.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (261) institusjonslokaler (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	1 239	1 251	1 170	1 256
Øyer	1 648	1 359	1 983	1 933
Tynset	683	655	719	800
Oppdal	1 048	1 142	1 237	1 164
Hole	937	880	892	1 008
Kostragruppe 11	895	919	972	979

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal bruker mer enn sammenligningskommunene (med unntak av Øyer) på institusjonslokaler. Det kan være flere årsaker til dette: Vi har flere institusjonsplasser enn de andre kommunene, og plassene er fordelt på to lokasjoner.

Produktivitet - Netto utgift per kvm, formålsbygg samlet (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	878	888	1 032	1 045
Øyer	1 000	1 002	1 150	1 173
Tynset	616	612	620	662
Oppdal	978	1 190	1 599	1 625
Hole	1 007	1 006	1 122	1 167
Kostragruppe 11	849	873	957	982

Det har vært en liten økning i utgiftene i perioden, men Gausdal ligger relativt lavt sett opp mot de vi sammenligner oss med, men noe høyere enn snittet i KOSTRA-gruppa.

Grunnlagsdata (Nivå 3) - Snitt saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal		21	15	16
Øyer	47	36	66	20
Tynset	35	23	55	51
Oppdal		33	49	32
Hole		23	13	42
Kostragruppe 11	35	29	35	35

På tross av stor aktivitet i byggebransjen har vi klart å holde saksbehandlingstiden omtrent på samme nivå som året før. Det er brukt litt mer ressurser på byggesak siste året enn året før.

Grunnlagsdata (Nivå 3) - Snitt saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal		14	16	12
Øyer	12	14	21	19
Tynset	16	15	20	15
Oppdal	11	15	18	12
Hole		9	5	56
Kostragruppe 11	14	15	17	18

På tross av stor aktivitet i byggebransjen har vi klart å redusere saksbehandlingstiden i forhold til året før. Det er brukt litt mer ressurser på byggesak siste året.

Interkommunale samarbeid

Det er ingen KOSTRA-indikatorer knyttet til dette planområdet.

Barn og familie

Prioritet - Netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste per innbygger 0-20 år

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	3 004	3 517	3 105	3 842
Øyer	3 432	4 970	4 736	4 634
Tynset	2 496	2 358	2 412	2 526
Oppdal	2 221	2 477	2 525	3 126
Hole	2 432	1 118	1 653	2 744
Kostragruppe 11	2 522	2 627	2 794	2 969

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Det har vært en økning i årsverk i skolehelsetjenesten fra 2016 og fram til i dag, og det er en ønsket utvikling der vi har søkt om og blitt tildelt statlige styrkningsmidler. Deler av utgiftene er i 2019 dekket opp av tilskuddsmidler fra prosjektet "Ung styrke".

Prioritet - Netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste per innbygger 0-5 år (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	12 008	14 602	12 922	16 215
Øyer	14 210	19 479	17 405	16 577
Tynset	11 501	10 973	11 806	12 407
Oppdal	8 242	9 727	9 985	12 274
Hole	8 160	3 825	6 000	10 668
Kostragruppe 11	9 928	10 396	11 173	11 996

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Det har vært en økning i årsverk på helsestasjonen og i skolehelsetjenesten fra 2016 og fram til i dag, og dette er en ønsket utvikling der vi har søkt om og blitt tildelt statlige styrkningsmidler.

Årsmelding 2019

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnevern (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	1 690	1 869	2 462	2 786
Øyer	1 976	1 710	1 797	2 106
Tynset	537	-1 357	-1 118	-62
Oppdal	1 585	1 644	1 691	1 873
Hole	2 078	2 018	2 081	2 006
Kostragruppe 11	2 003	1 446	1 547	1 783

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

De samlede utgiftene til barnevernstjenester har økt siden 2016. Den store økningen i 2016-2019 skyldes at barneverntjenesten har overtatt omsorgen for et langt større antall barn enn før, og at utgiftsnivået derfor øker sterkt.

Produktivitet - Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (f. 252) (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	491 875	515 037	554 209	524 842
Øyer	429 023	1 244 583	930 319	554 214
Tynset	139 453	143 543	183 308	263 208
Oppdal	606 848	617 053	546 385	512 412
Hole	390 280	454 194	375 852	385 765
Kostragruppe 11	414 284	427 691	437 475	450 559

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Utgiftene på denne funksjonen er stabil. Ettersom det også er flere barn som er plassert, er det ikke en dramatisk økning i utgiftene per barn. Ser en bort fra Tynset (og Hole) kommune, ligger vi omtrent på nivå med de øvrige kommunene som vi sammenligner oss med.

Produktivitet - Brutto driftsutgifter til tiltak (funksjon 251, 252) per barn med tiltak (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	109 019	103 890	181 688	170 094
Øyer	152 571	239 476	184 595	201 694
Tynset	78 680	108 887	126 248	155 047
Oppdal	187 264	156 787	140 274	145 947
Hole	91 761	100 990	87 860	85 293
Kostragruppe 11	171 544	175 619	174 304	178 531

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

De samlede utgiftene til barnevernstjenester har økt drastisk i perioden 2016-2018 på grunn av stor økning i antall omsorgsovertakelser. Utgiftene flater litt ut i 2019.

Produktivitet - Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn (0-22 år) med tiltak (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	184 925	179 251	267 158	249 719
Øyer	212 912	293 531	255 721	287 429
Tynset	120 072	178 601	178 300	196 721
Oppdal	151 695	139 613	126 806	147 724
Hole	122 428	128 293	115 180	122 848
Kostragruppe 11	172 789	194 666	200 035	208 338

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Utgiftsnivået per barn i barnevernet er relativt høyt da vi har en del kostbare plasseringer.

Årsmelding 2019

Dekningsgrad - 0-17 år Tiltak i alt andel barn med barnevernstiltak i løpet av året (prosent)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	3,8 %	5,0 %	4,4 %	5,3 %
Øyer	4,0 %	3,6 %	4,2 %	3,7 %
Tynset	3,5 %	3,4 %	3,8 %	3,0 %
Oppdal	3,6 %	4,3 %	4,9 %	4,7 %
Hole	5,7 %	5,1 %	5,8 %	5,2 %
Kostragruppe 11	4,9 %	5,0 %	4,9 %	4,7 %

Andelen barn og unge som mottar tjenester fra barnevernet øker, og dette er en nasjonal trend.

Kvalitet - Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	3,8	4,4	4,4	5,5
Øyer	5,2	5,2	5,2	5,2
Tynset	7,3	4,1	4,3	4,1
Oppdal	3,6	3,9	4,0	4,0
Hole	4,0	3,4	4,0	4,1
Kostragruppe 11	4,5	4,6	4,8	5,1

Alle ansatte i barnevernstjenesten i Gausdal har minimum treårig høyskoleutdanning. Antallet stillinger er økt i 2019.

Sosiale tjenester og sysselsetting

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (234) aktiviserings- og servicetjenester eldre og personer m/funksjonsnedsettelse

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	1 421	1 392	1 315	1 118
Øyer	1 121	983	1 311	1 263
Tynset	5 906	6 330	6 678	6 574
Oppdal	1 147	990	1 008	1 094
Hole	1 041	1 285	1 139	1 189
Kostragruppe 11	944	991	991	1 010

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal bruker omtrent like mye som de fleste vi sammenligner oss med til aktivisering og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	536	538	557	484
Øyer	1 327	1 325	1 297	1 197
Tynset	1 094	904	916	1 200
Oppdal	481	859	763	542
Hole	1 127	1 222	1 316	1 173
Kostragruppe 11	1 097	1 166	1 189	1 142

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal kommune har lavest utbetalinger til økonomisk sosialhjelp av de kommunene som er med i sammenligningsgrunnlaget. Gausdal kommune har svært lave utgifter til økonomisk sosialhjelp per innbygger. Det er lagt vekt på å ha et visst nivå på rådgivningssiden for å gjøre den enkelte best mulig i stand til å håndtere sin egen økonomi.

Årsmelding 2019

Prioritet - Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	2 168	2 710	2 697	2 665
Øyer	1 627	1 804	1 596	1 662
Tynset	2 779	194	6 003	4 348
Oppdal	5 112	4 328	4 108	3 620
Hole	1 452	1 468	1 580	1 440
Kostragruppe 11	2 183	2 382	2 083	2 151

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har et utgiftsnivå som er økt noe fra 2016 til 2017, og nivået fra 2017 holder seg nær uendret til 2019. I 2017 fikk kommunen noe økte utgifter som følge av at vi inngikk et samarbeid med NAV mellom Gausdal og Lillehammer. I tillegg fikk kommunen økte utgifter som følge av bosetting av flyktninger. Ettersom det ikke ser ut til at kommunen i årene framover får noen særlig flere flyktninger enn de som kommer via familiegjening, vil denne utgiften muligens bli noe redusert i årene framover.

Prioritet - Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	2 435	2 952	3 300	2 970
Øyer	4 702	4 964	4 518	4 597
Tynset	5 313	3 999	6 889	5 580
Oppdal	5 162	5 821	5 033	3 924
Hole	2 598	2 624	3 000	2 500
Kostragruppe 11	4 062	4 399	4 151	3 946

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal ligger relativt lavt sammenholdt med de vi sammenligner oss med. Kommunen har lave utgifter til økonomisk sosialhjelp og rus, og noe høyere utgifter til råd, veiledning og sosialforebyggende tiltak. Som følge av den omfattende utfordringen som hele nasjonen opplever knyttet til Korona-viruset i 2020, må en påregne at utgiftene vil kunne bli høyere i 2020 enn i 2019. Dette fordi flere personer/familier må påregnes å bli avhengige av økonomisk sosialhjelp helt eller delvis i en periode.

Dekningsgrad - Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	40,7 %	30,0 %	38,5 %	24,6 %
Øyer	45,9 %	37,7 %	34,6 %	36,4 %
Tynset	46,3 %	40,5 %	43,0 %	37,8 %
Oppdal	64,4 %	26,9 %	29,3 %	19,4 %
Hole	40,4 %	38,2 %	43,6 %	42,9 %
Kostragruppe 11	50,0 %	37,7 %	39,5 %	38,9 %

Gausdal har en lav andel av innbyggere med sosialhjelp som hovedinntektskilde. Andelen varierer noe mellom år, men har hatt en nedadgående tendens. Det knytter seg en svært stor bekymring til utviklingen i denne indikatoren som følge av Korona-situasjonen i 2020. Det har medført mange permitteringer, og det er en risiko for at det vil bli mange flere enn tidligere som vil måtte få omfattende økonomisk bistand dersom de omfattende restriksjonene blir varende over en lengre periode.

Årsmelding 2019

Dekningsgrad - Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	3,9 %	4,3 %	3,5 %	2,2 %
Øyer	6,8 %	10,9 %	8,8 %	8,4 %
Tynset	7,3 %	6,9 %	5,4 %	6,9 %
Oppdal	6,0 %	3,8 %	4,4 %	3,7 %
Hole	5,3 %	4,3 %	2,5 %	3,2 %
Kostragruppe 11	6,8 %	6,8 %	6,1 %	5,7 %

Det har vært en positiv utvikling andel av sosialhjelpsmottakere som er i den yngre aldersgruppen 18-24 år. Det vil si det er en stadig lavere andel fra 2017 til 2019.

Dekningsgrad - Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	3,0 %	2,7 %	2,3 %	2,4 %
Øyer	5,3 %	5,9 %	0,0 %	5,4 %
Tynset	5,5 %	4,6 %	4,5 %	5,0 %
Oppdal	5,7 %	4,4 %	4,7 %	4,0 %
Hole	4,2 %	4,2 %	0,0 %	4,0 %
Kostragruppe 11	5,1 %	4,9 %	5,1 %	4,9 %

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har en lavere andel av innbyggerne i aldersgruppen 20-66 år som får økonomisk sosialhjelp, enn de vi sammenligner oss med.

Grunnlagsdata (Nivå 3) - Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned (kr)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	7 390	6 748	7 578	7 963
Øyer	7 936	7 495	7 817	7 394
Tynset	9 081	9 496	10 017	10 046
Oppdal	8 345	8 289	7 787	7 124
Hole	8 522	8 145	9 447	8 116

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Gausdal er på omtrent samme nivå som sammenligningskommunene.

Helse

Prioritet - Netto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	3 062	2 880	3 308	3 088
Øyer	2 857	3 026	3 343	3 572
Tynset	3 057	2 897	3 072	2 788
Oppdal	2 204	2 302	2 464	2 605
Hole	1 510	1 728	1 599	1 882
Kostragruppe 11	2 057	2 062	2 094	2 164

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har klart å redusere utgiftene på dette området fra 2018 til 2019. Sammenlignet med andre kommuner og K11 ligger vi fortsatt høyt. Unntaket er Øyer kommune som bruker mer enn oss. Gausdal er en kommune med en høy andel fast ansatte leger i stedet for privatpraktiserende, noe som er med på å holde utgiftsnivået høyt.

Årsmelding 2019

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	4 318	3 892	4 413	4 218
Øyer	3 675	4 193	4 441	4 640
Tynset	3 790	3 589	3 776	3 469
Oppdal	3 051	3 187	3 397	3 675
Hole	2 289	2 237	2 245	2 859
Kostragruppe 11	2 881	2 894	2 992	3 105

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har hatt stabilt høye utgifter til kommunehelse de siste årene sammenlignet med de fleste andre. Dette skyldes delvis valgt strategi med å ha fast ansatte leger i stedet for privatpraktiserende leger.

Prioritet - Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	595	252	455	352
Øyer	41	70	61	62
Tynset	100	103	108	76
Oppdal	316	302	339	347
Hole	151	221	221	268
Kostragruppe 11	197	188	223	232

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal kommune bruker mye på forebyggende arbeid. Deler av dette er knyttet til prosjektet "Ung styrke".

Dekningsgrad - Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	11,6	11,4	11,9	11,8
Øyer	9,8	9,9	10,0	10,4
Tynset	10,0	10,0	9,7	9,7
Oppdal	9,5	9,5	9,5	9,4
Hole	9,3	9,5	9,5	9,6
Kostragruppe 11	9,6	9,8	10,0	9,8

Denne indikatoren viser hvor stor legetetthet kommunene har. Vi ligger betydelig høyere enn sammenligningskommunene og KOSTRA-gruppa. Forskjellen i årsverk vises per 10.000 innbyggere. Den reelle differansen mellom Gausdal og KOSTRA-gruppa er ca. 1,2 årsverk.

Kvalitet - Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)

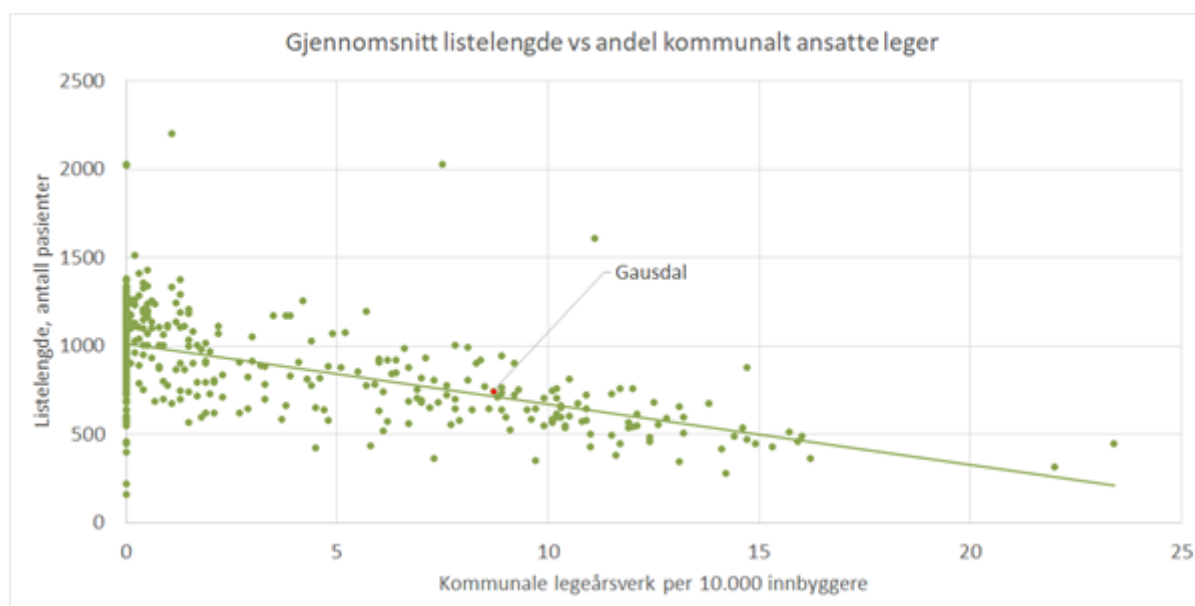
	2016	2017	2018	2019
Gausdal	10,3	10,4	10,5	10,2
Øyer	11,4	16,2	10,7	11,2
Tynset	9,3	10,9	10,7	10,8
Oppdal	9,5	9,5	9,5	9,4
Hole	9,2	8,6	8,8	8,8
Kostragruppe 11	9,7	10,1	10,2	10,6

Avtalte fysioterapiårsverk per 10.000 innbyggere har vært stabilt i perioden vi ser på. Dekningen er også på linje med KOSTRA-gruppa og sammenligningskommunene.

Andre nøkkeltall - Gjennomsnittlig listelengde (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	776	752	750	745
Øyer	916	993	910	905
Tynset	1 078	1 069	1 071	1 064
Oppdal	890	886	889	892
Hole	929	972	1 008	1 042
Kostragruppe 11	969	957	944	924

Fastlegene i Gausdal har betydelig kortere pasientlister enn sammenligningskommunene. Dette har sannsynligvis sammenheng med at de fleste legene er fast ansatt. Diagrammet under viser at gjennomsnittlig listelengde jevnt over er større i kommuner med liten andel fast ansatte leger.

Omsorg

Prioritet - Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	57,1 %	53,7 %	47,9 %	46,1 %
Øyer	45,1 %	42,8 %	42,8 %	44,6 %
Tynset	46,4 %	40,4 %	40,9 %	41,5 %
Oppdal	39,8 %	39,5 %	38,6 %	34,3 %
Hole	38,9 %	42,0 %	40,5 %	42,6 %
Kostragruppe 11	44,1 %	43,2 %	42,0 %	41,5 %

Gausdal bruker fortsatt en større andel av utgiftene til sykehjem enn sammenligningskommunene. Utviklingen de siste årene går imidlertid i ønsket retning.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (234) aktiv.- og servicetjen eldre og pers. m/funk.nedsett. (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	1 421	1 392	1 315	1 118
Øyer	1 121	983	1 311	1 263
Tynset	5 906	6 330	6 678	6 574
Oppdal	1 147	990	1 008	1 094
Hole	1 041	1 285	1 139	1 189
Kostragruppe 11	944	991	991	1 010

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Årsmelding 2019

Gausdal bruker omtrent like mye som de fleste vi sammenligner oss med til aktivisering og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse- og omsorgstjenester i institusjon (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	9 985	9 776	8 898	8 657
Øyer	6 655	6 258	6 188	7 286
Tynset	8 017	6 553	6 813	7 015
Oppdal	5 503	5 686	5 735	5 738
Hole	5 852	6 587	6 754	7 661
Kostragruppe 11	7 120	6 984	7 075	7 156

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Vi ser at den ønskede vridningen fra institusjons- til hjemmebaserte tjenester gir utslag i driftsutgiftene. Det er en nedgang de siste fire årene tilsvarende ca. 8 mill. kr. Gausdal ligger likevel betydelig over kommunene vi sammenligner oss med.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	19 663	20 552	21 001	21 486
Øyer	18 399	17 808	19 104	20 686
Tynset	18 758	17 834	18 407	18 834
Oppdal	16 462	17 285	18 058	20 124
Hole	17 468	17 796	18 860	20 345
Kostragruppe 11	18 190	18 298	19 167	19 592

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU). **) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal ligger over sammenligningsgruppen og KOSTRA-gruppa. Forskjellen mellom Gausdal og KOSTRA-gruppa tilsvarer omtrent 13 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig at Gausdal fortsatt er relativt institusjonstung.

Prioritet - Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	35,2 %	39,3 %	45,4 %	48,1 %
Øyer	48,5 %	51,3 %	49,7 %	48,8 %
Tynset	22,1 %	24,1 %	22,8 %	23,6 %
Oppdal	52,3 %	54,3 %	55,3 %	59,9 %
Hole	54,5 %	50,8 %	53,2 %	51,5 %
Kostragruppe 11	51,4 %	51,9 %	53,1 %	53,6 %

Gausdal bruker en mindre andel til hjemmebaserte tjenester enn sammenligningskommunene. Vi ser likevel at det har vært en vridning fra institusjons- til hjemmebaserte tjenester de siste årene. Dette er i tråd med den ønskede utviklingen.

Produktivitet - Netto utgift per plass i institusjon, korrigert for utleie

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	1 072 352	1 160 308	1 044 652	1 065 043
Øyer	694 558	762 386	825 765	923 419
Tynset	956 350	914 185	977 093	1 135 040
Oppdal	744 143	800 726	851 656	874 344
Hole	969 049	1 081 190	1 192 049	1 381 488
Kostragruppe 11	898 147	918 222	981 073	1 058 285

Årsmelding 2019

Hos alle sammenligningskommunene har utgiftene økt gjennom de siste fire årene. I Gausdal har utgiftene vært relativt stabile og nærmer seg nå KOSTRA-gruppa. Det er imidlertid en faktor man må ta hensyn til: I 2019 var belegget gjennom deler av året lavere uten at antall rapporterte plasser er redusert. Når man justerer tallene ut fra dette, er en sykehjemsplass Gausdal ca. 100.000 kr dyrere enn i KOSTRA-gruppa.

Dekningsgrad - Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	38,0 %	41,5 %	39,1 %	39,1 %
Øyer	24,8 %	56,1 %	53,8 %	25,8 %
Tynset	66,7 %	37,0 %	37,0 %	80,0 %
Oppdal	15,9 %	16,1 %	29,5 %	34,4 %
Hole	0,0 %	19,1 %	19,5 %	19,5 %
Kostragruppe 11	27,9 %	29,4 %	29,8 %	32,7 %

Tallene er uendret fra 2018 til 2019.

Gausdal ligger over snittet i KOSTRA-gruppa, og i det øvre sjiktet av de vi ellers sammenligner oss med.

Kvalitet - Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	74,3 %	76,4 %	75,0 %	75,9 %
Øyer	85,4 %	83,1 %	82,9 %	79,8 %
Tynset	70,5 %	74,7 %	74,0 %	75,4 %
Oppdal	74,1 %	75,4 %	76,3 %	77,7 %
Hole	77,8 %	80,4 %	76,8 %	81,8 %
Kostragruppe 11	75,9 %	75,9 %	76,2 %	78,9 %

Gausdal har ligget jevnt på rundt 75% de senere år. Vi er noe lavt i forhold til de vi sammenligner oss med.

Generelle utgifter og inntekter

Prioritet - Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	12,2 %	9,7 %	8,3 %	7,2 %
Øyer	4,6 %	5,0 %	7,5 %	10,3 %
Tynset	7,1 %	7,9 %	8,4 %	8,3 %
Oppdal	9,2 %	10,9 %	13,3 %	14,6 %
Hole	0,1 %	0,6 %	5,3 %	9,0 %
Kostragruppe 11	6,0 %	7,5 %	8,4 %	7,9 %

Gausdal kommune har redusert disposisjonsfondet sett opp mot driftsinntektene. Dette henger sammen med at disposisjonsfond er benyttet til å saldere driftsbudsjettene de senere år. Kommunens nivå er lavere enn de vi sammenligner oss med.

Økonomi - Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	-0,8 %	-0,9 %	-2,7 %	-1,3 %
Øyer	-1,8 %	-1,1 %	-1,9 %	-4,1 %
Tynset	4,3 %	3,8 %	3,8 %	1,8 %
Oppdal	3,8 %	5,0 %	3,4 %	-0,2 %
Hole	6,5 %	6,0 %	1,5 %	-0,4 %
Kostragruppe 11	2,7 %	2,3 %	1,2 %	-1,0 %

Årsmelding 2019

Kommunens driftsutgifter er høyere enn inntektene. Kommunens tall er dermed på minussiden i tabellen. De fleste vi sammenligner oss med har i 2019 høyere driftsutgifter enn driftsinntekter. For Gausdal sin del er det en positiv utvikling fra 2018 til 2019, selv om tallene fortsatt er negative.

Økonomi - Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	0,6 %	0,3 %	0,0 %	-0,1 %
Øyer	1,8 %	3,0 %	3,4 %	0,8 %
Tynset	3,0 %	2,5 %	2,7 %	0,7 %
Oppdal	3,7 %	4,3 %	4,3 %	2,4 %
Hole	7,5 %	7,1 %	2,1 %	0,3 %
Kostragruppe 11	3,1 %	2,7 %	1,5 %	-0,1 %

Kommunen har et negativt driftsresultat for 2019 på linje med KOSTRA-gruppe 11, men ligger lavere enn de vi sammenligner oss med. Det er i økonomiplanen for 2020-2023 lagt inn en forutsetning om omfattende nedtak i driften for å komme i en bedre økonomisk balanse.

Økonomi - Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	83,3 %	97,9 %	105,9 %	107,4 %
Øyer	121,8 %	113,6 %	106,9 %	101,7 %
Tynset	70,2 %	72,7 %	69,2 %	70,9 %
Oppdal	48,5 %	46,4 %	41,6 %	42,1 %
Hole	71,0 %	66,8 %	64,4 %	63,2 %
Kostragruppe 11	83,7 %	84,7 %	88,3 %	90,7 %

Gausdal har høyest andel netto lånegjeld ut fra de vi sammenligner oss med. I takt med at kommunen reduserer investeringsnivået vesentlig, forventes det at denne utviklingen vil snu.

Økonomi - Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2016	2017	2018	2019
Gausdal	27,2 %	26,5 %	24,0 %	24,3 %
Øyer	10,1 %	13,9 %	16,5 %	12,3 %
Tynset	24,0 %	22,7 %	23,1 %	21,2 %
Oppdal	18,3 %	20,1 %	35,6 %	33,0 %
Hole	3,7 %	10,9 %	10,2 %	12,2 %
Kostragruppe 11	15,6 %	17,2 %	18,3 %	17,1 %

Gausdal har hatt en svak reduksjon i arbeidskapitalen de senere år. Dette henger i hovedsak sammen med redusert nivå på disposisjonsfond.

Gausdal har likevel høyere arbeidskapital enn de fleste vi sammenligner oss med.

Det vises til en mer utdypende analyse av kommunens likviditet i årsberetningen.